

Διαχείριση Καταστροφών ?

ΕΤΚΥΚΛΙΟΣ ΔΙΑΤΑΞΗ

*Προς απάσας τας Αρχάς του Κράτους, Νομάρχας και Δημάρχους
της υπ' εμέ Αστυνομικής περιφέρειας, της πόλεως Δημητσάνας.*

*Άρθρον 10^{ον} Απαγορεύονται αι σεισμικαί δονήσεις προς
αποφυγήν καταπλήξεως του κοινού και του λαού
και χάριν της τηρήσεως αναφυχής.*

Εν Δημητσάνα τη 3^η Δεκεμβρίου 1883

Ο Αστυνομικός Διευθυντής

*Εμμανουήλ Λαγουδάκης
Υπενωματάρχης*

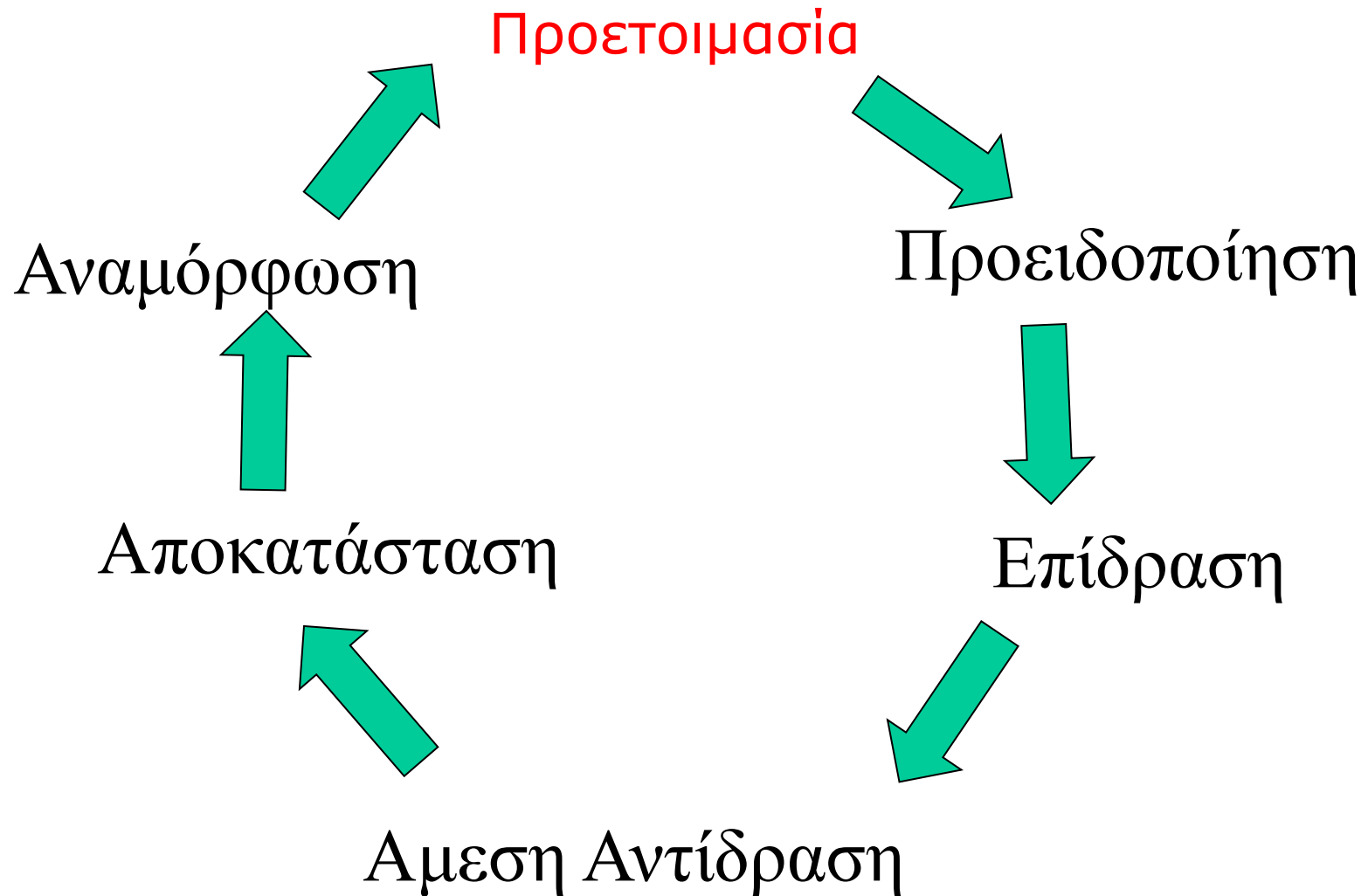
Διαχείριση Καταστροφών ??

Απαιτήσεις απόκρισης στις Φυσικές Καταστροφές

1. Μεταφορά
2. Επικοινωνίες
3. Δημόσια Έργα και Μηχανική
4. Πυρόσβεση
5. Διαχείριση έκτακτης ανάγκης
6. Μαζική περίθαλψη, στέγαση και ανθρώπινες υπηρεσίες
7. Υποστήριξη πόρων
8. Δημόσια Υγεία και Ιατρικές Υπηρεσίες
9. Αστική αναζήτηση και διάσωση
10. Επικίνδυνα υλικά
11. Γεωργία και φυσικοί πόροι
12. Ενέργεια
13. Δημόσια ασφάλεια και ασφάλεια
14. Μακροπρόθεσμη Ανάκτηση
15. Δημόσιες υποθέσεις

Στάδια Φυσικής καταστροφής

Συνιστώσες Διαχείρισης ΦΚ

- ✓ Ανάλυση κινδύνου
- ✓ Ανάλυση ευπάθειας
- ✓ Πρόληψη και μετριασμός
- ✓ Ετοιμότητα
- ✓ Πρόβλεψη και προειδοποίηση
- ✓ Αντίδραση
- ✓ Ανάκτηση

Συνιστώσες Διαχείρισης ΦΚ

- ✓ Ανάλυση κινδύνου
- ✓ Ανάλυση ευπάθειας
- ✓ Πρόληψη και μετριασμός
- ✓ Ετοιμότητα
- ✓ Πρόβλεψη και προειδοποίηση
- ✓ Αντίδραση
- ✓ Ανάκτηση

Στάδια αντίδρασης σε ΦΚ

Τέσσερις κύριες φάσεις (πολλές υποκατηγορίες)

- ✓ Δραστηριοποίηση
- ✓ Εκτέλεση
- ✓ Μείωση
- ✓ Ανάκτηση

Αντίδραση: Βασικές ενέργειες

- ✓ Γνωστοποίηση
- ✓ Εκκένωση / απομάκρυνση
- ✓ «Ψάξε και σώσε»
- ✓ Συντονισμός
- ✓ Άμεση αξιολόγηση αναγκών
- ✓ Καταφύγιο / προστασία
- ✓ Παροχή ιατρικής βοήθειας
- ✓ Εφαρμογή υφιστάμενων σχεδίων καταστροφών

Φάσεις ιατρικής αντίδρασης

- ✓ Κοινοποίηση
(αναγνώριση)
- ✓ Ψάξε και σώσε
- ✓ Διαλογή
- ✓ Ιατρική περίθαλψη
θυμάτων
- ✓ Επικοινωνίες
καταστροφών
- ✓ Τήρηση αρχείων
- ✓ Μεταφορά και
εκκένωση
- ✓ Ανασκόπηση
- ✓ Ανάκτηση

Αποκατάσταση

✓ Επιμελητεία (logistics)

- ☞ Κατανομή πόρων
- ☞ Αποθήκευση
- ☞ Παρακολούθηση
- ☞ Ιατρική επιμέλεια

✓ Αποκατάσταση και Ανασυγκρότηση

- ☞ Στέγαση
- ☞ Νερό / αποχέτευση
- ☞ Συλλογή υπαρχόντων & περιουσιακών στοιχείων
- ☞ Υποδομές : αποκομιδή & απομάκρυνση υλικών

A satellite image of Earth showing a large, swirling hurricane over the Atlantic Ocean. The hurricane has a distinct eye and is surrounded by dense, white clouds. The surrounding ocean is a deep blue, and the landmasses of North and South America are visible in shades of green and brown. The text is overlaid on the left side of the image.

Μερικές λεπτομέρειες για
**Διαχείριση
Άμεσης
Αντίδρασης**

Αντίδραση στη ΦΚ

✓ Τοπική απόκριση

- ☞ πιο αποτελεσματική τις πρώτες 24 ώρες
- ☞ Οδηγούμενη από συστήματα αμεσης αντίδρασης

✓ Εξωτερική απόκριση

- ☞ τελική ευθύνη
- ☞ μπορεί να ορίσει κεντρικό διαχειριστή ή επιμέρους για την υγεία, τα δημόσια έργα και άλλους επιμέρους τομείς

Τοπική απόκριση

Πλεονεκτήματα

- Ταχεία απόκριση
- Από κοινωνική και πολιτιστική άποψη προσφέρει υποστήριξη οικογένειας και κοινότητας
- Βοηθά στην άμεση ανάκτηση
- Μειώνει την εξάρτηση
- Βασίζεται σε τοπικούς μηχανισμούς απόκρισης
- Αναπτύσσει την εσωτερική χωρητικότητα

Τοπική απόκριση

Περιορισμοί

- **Περιορισμένη χωρητικότητα**
- Περιορισμένη εμπειρία και προγραμματισμός
- Έλλειψη τομεακής ικανότητας μεγάλης κλίμακας
- Έλλειψη συντονισμού σε μεγάλη κλίμακα
- Έλλειψη χρηματοδότησης μεγάλης κλίμακας
- Έλλειψη παρακολούθησης
- Περιορισμένη ικανότητα αντιμετώπισης της πρόληψης και της ετοιμότητας

Εξωτερική απόκριση

Πλεονεκτήματα

- Βοήθεια μεγάλης κλίμακας
- Εμπειρία στην αντιμετώπιση καταστροφών
- Αφιερωμένη χρηματοδότηση καταστροφών
- Υποστήριξη συγκεκριμένων τομέων
- Επί τόπου οργάνωση και συντονισμός

Εξωτερική απόκριση

Περιορισμοί

- Διπλασιασμός των υπηρεσιών
 - Αποκομίζει από την τοπική ανάπτυξη ικανοτήτων
 - Μη διαρκή χρηματοδότηση και εξάρτηση
 - Πολιτιστικά και κοινωνικά προβληματικά
 - Έλλειψη τυποποίησης της ανταπόκρισης των ΜΚΟ
 - Δύσκολο να συντονιστείτε και να παρακολουθήσετε
 - Μη ρεαλιστικές προσδοκίες της βοήθειας των χορηγών
 - Οι τοπικοί εταίροι υπερφορτώνονται
- Το πρόγραμμα δεν έχει κατανοηθεί καλά

Πρόταση για ένα ευέλικτο
σύστημα αποτελεσματικής
διαχείρισης περιστατικών ΦΚ
(ICS)

Σύστημα Διαχείρισης Περιστατικών

Μια δομή διαχείρισης για την διοίκηση, τον έλεγχο και τον συντονισμό σε χαοτικά γεγονότα

Απαραίτητη όταν τα περιστατικά απαιτούν συντονισμένη προσπάθεια για την εξασφάλιση αποτελεσματικής αντίδρασης και για την αποτελεσματική και ασφαλή χρήση των πόρων

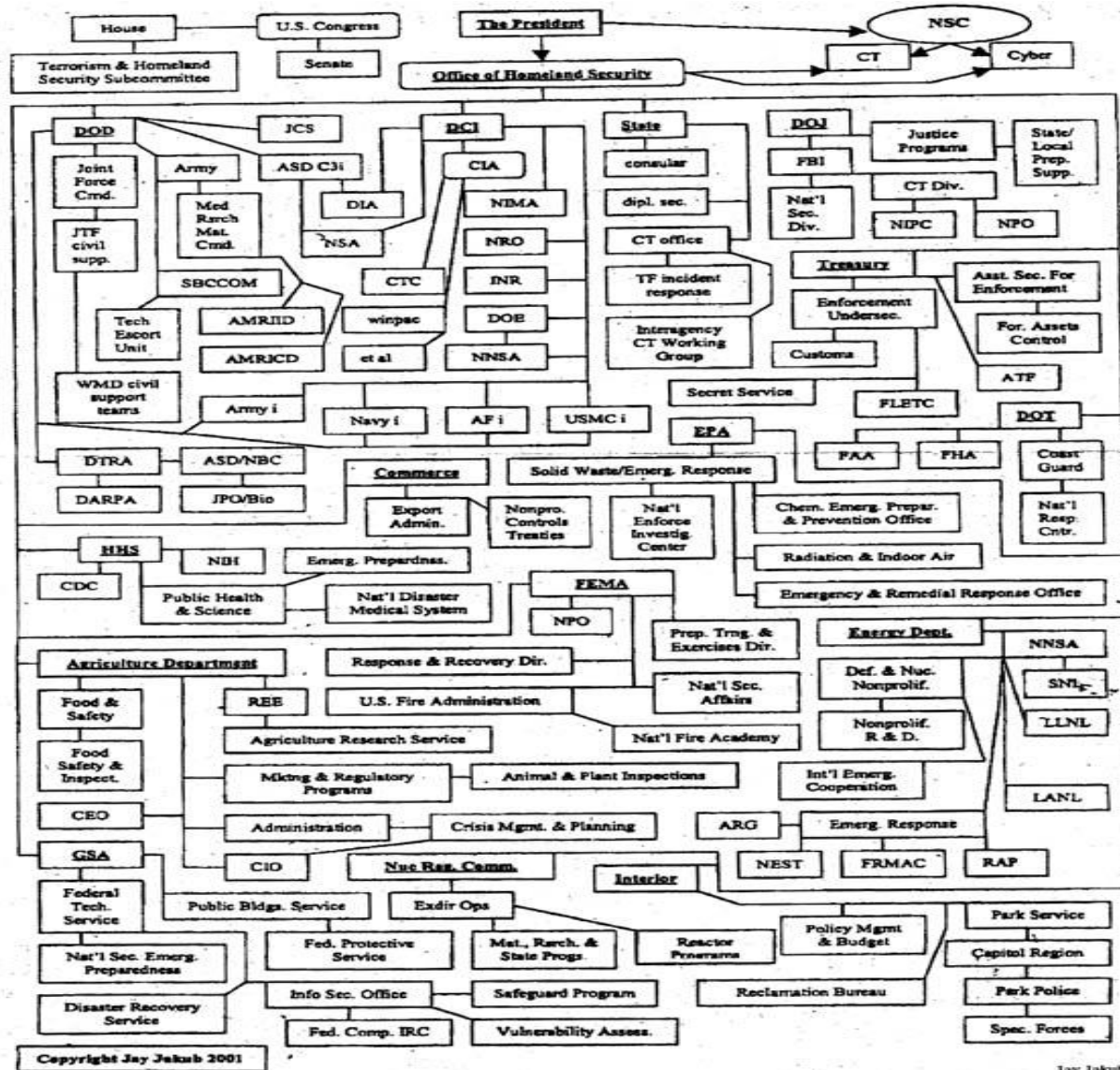
Αποτελεσματική διαχείριση περιστατικών

- ✓ Το ICS χρησιμοποιεί αρχές που έχουν αποδεδειγμένη αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα σε επιχειρησιακό περιβάλλον και εφαρμόζει αρχές στην αντιμετώπιση έκτακτης ανάγκης και καταστροφών
- ✓ Η δομή ICS είναι το πρότυπο για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και καταστροφών
- ✓ Δημιουργεί τον οργανωτικό πυρήνα ενός συστήματος διαχείρισης κρίσεων από ΦΚ
- ✓ Οι βασικές αρχές διαχείρισης εφαρμόζονται με τυποποιημένο τρόπο

Αποτελεσματική διαχείριση περιστατικών

- ✓ Δημιουργία εντολής
- ✓ Εξασφάλιση της ασφάλειας του ανταποκριτή
- ✓ Αξιολόγηση προτεραιοτήτων περιστατικών
- ✓ Καθορισμός επιχειρησιακών στόχων
- ✓ Ανάπτυξη οργανωτικής δομής διατηρώντας ένα εύχρηστο εύρος ελέγχου
- ✓ Συντονισμός γενικών δραστηριοτήτων έκτακτης ανάγκης
- ✓ Συντονισμός των δραστηριοτήτων εξωτερικών οργανισμών
- ✓ Εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης για Περιστατικά
- ✓ Εξουσιοδότηση απελευθέρωσης πληροφοριών στα μέσα
- ✓ Παρακολούθηση του κόστους
- ✓ Διαχείριση πόρων πόρων

Δομή ρόλων (greek version)

ICS: Βασικές αρχές

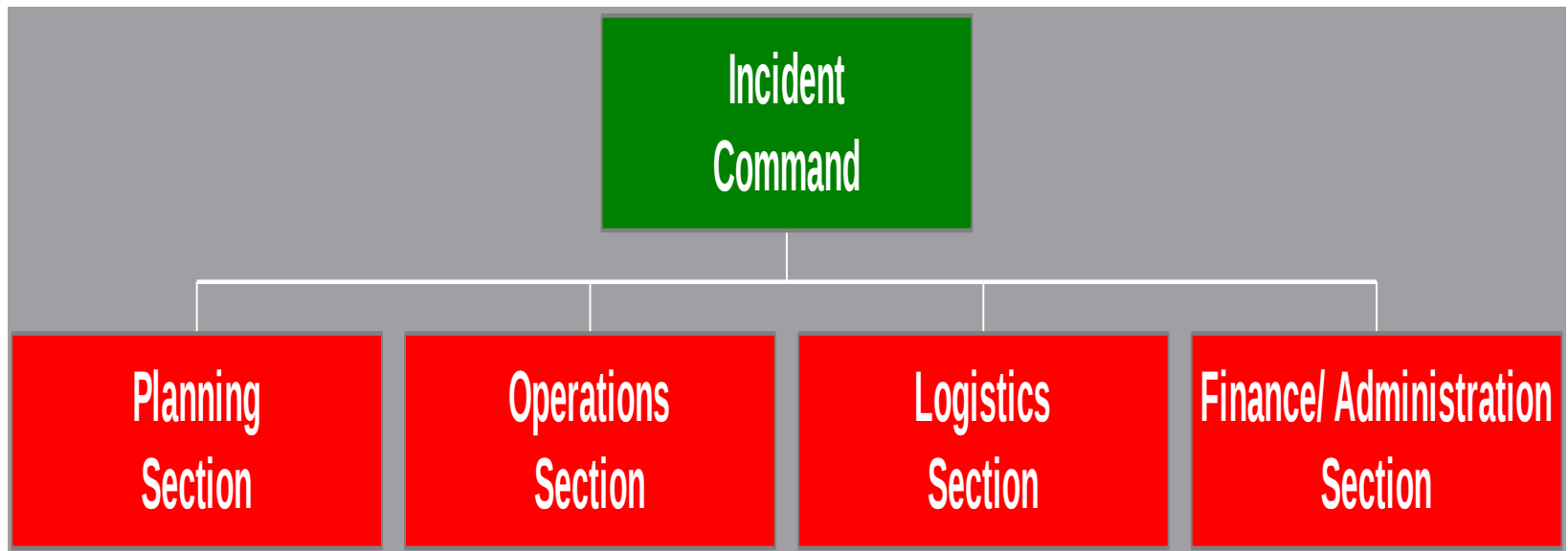
- ✓ Δυνατότητα επέκτασης ή σύναψης συμβάσεων για την κάλυψη των αναγκών του συμβάντος
- ✓ Όλα τα περιστατικά, ανεξάρτητα από το μέγεθος ή την πολυπλοκότητα, θα έχουν έναν **Επικεφαλή Συμβάντων**
- ✓ Αρχικά, ο **Επικεφαλής** θα είναι ο πρώτος ανώτερος εκπρόσωπος που θα φτάσει στην πληγείσα περιοχή
- ✓ Ουδεμία ιεραρχική μετατόπιση του Επικεφαλής προτού ολοκληρωθεί ο πρώτος κύκλος της Διαχείρισης

ICS: Διαχειριστικοί ρόλοι

Οι κύριοι ρόλοι διαχείρισης πρέπει να είναι πάντα σε πλήρωση, ανεξάρτητα από το πόσο μικρό είναι το περιστατικό. Αυτοί είναι:

- ✓ Εντολή (Command)
- ✓ Λειτουργίες – διαδικασίες (Operations)
- ✓ Σχεδίαση (Planning)
- ✓ Επιμελητεία (Logistics)
- ✓ Οικονομικά / Διοίκηση (admin/fianance)

ICS: Διαχειριστικοί ρόλοι

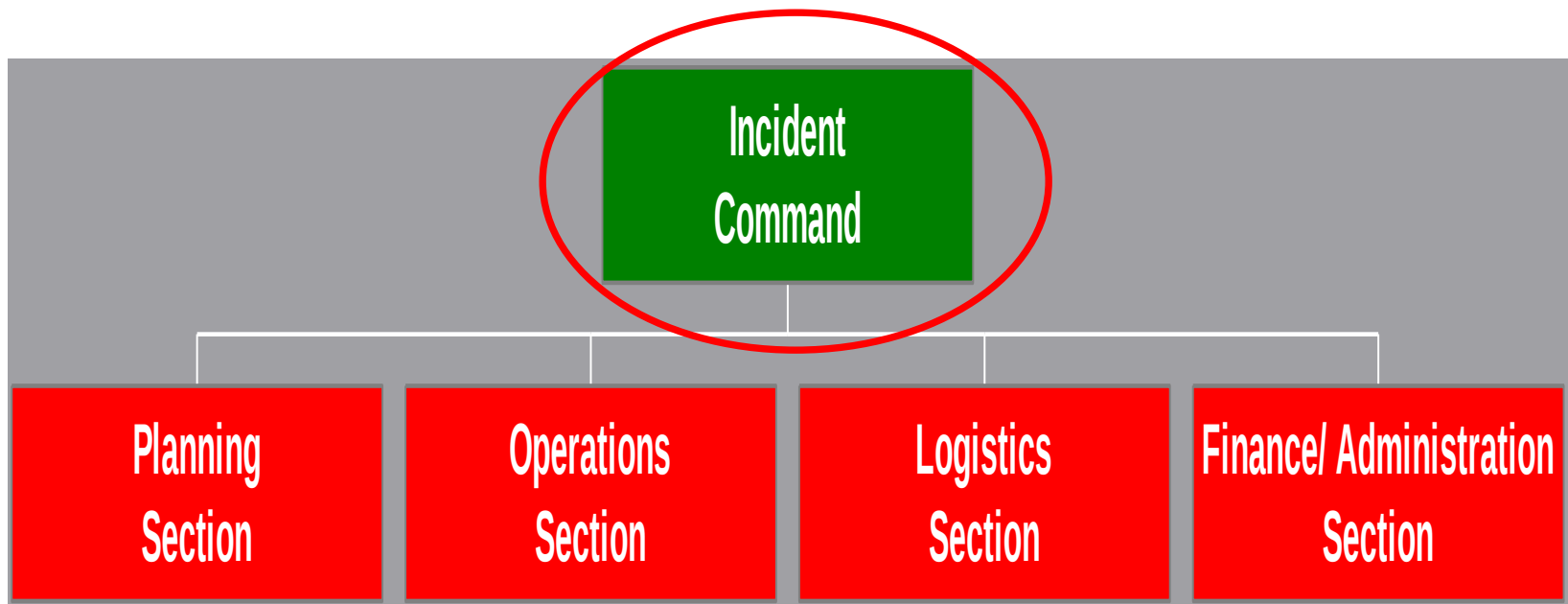
Οργανωτικό διάγραμμα

- ✓ Περιγράφει τις θέσεις που βρίσκονται στο οργανόγραμμα
- ✓ Ο καθένας έχει ένα ιεραρχημένο φύλλο εργασίας (JAS) προτεραιοτήτων που περιγράφει τα σημαντικά καθήκοντα κάθε συγκεκριμένου ρόλου

Job Action Sheet (JAS)

- ✓ Ένα JAS για κάθε θέση
- ✓ Εστιασμένος στόχος
- ✓ Συνοπτική δήλωση αποστολής
- ✓ Δραστηριότητες προτεραιότητας
- ✓ Προορίζεται να προσαρμοστεί (εκτός από τον τίτλο και την αποστολή)

Διοίκηση συμβάντος

Διοίκηση συμβάντος

- ✓ Εκτελεί τις δραστηριότητες των εντολών
- ✓ Προστασία της ζωής και της περιουσίας
- ✓ Ελέγχει το προσωπικό και τους πόρους εξοπλισμού
- ✓ Διατήρηση της λογοδοσίας για την ασφάλεια και την ολοκλήρωση των εργασιών
- ✓ Δημιουργία και διατήρηση αποτελεσματικής σύνδεσης με εξωτερικούς φορείς

Διοίκηση συμβάντος

- ✓ Ο Διοικητής Περιστατικών (IC) είναι **ο μόνος υπεύθυνος.**
- ✓ Μπορεί αρχικά να γεμίσει και τις 5 θέσεις εντολής.
 - ☞ Αυτά τα καθήκοντα μεταβιβάζονται με μεγαλύτερα περιστατικά.
- ✓ Με μεγάλες καταστροφές με πολλαπλές δικαιοδοσίες, χρησιμοποιείται μια δομή «Ενιαίας Διοίκησης» όπου οι εντολές πολλαπλών οργανισμών μοιράζονται.

```
graph TD; IC[Incident Command] --- PS[Planning Section]; IC --- OS[Operations Section]; IC --- LS[Logistics Section]; IC --- FAS[Finance/ Administration Section];
```

Incident
Command

Planning
Section

Operations
Section

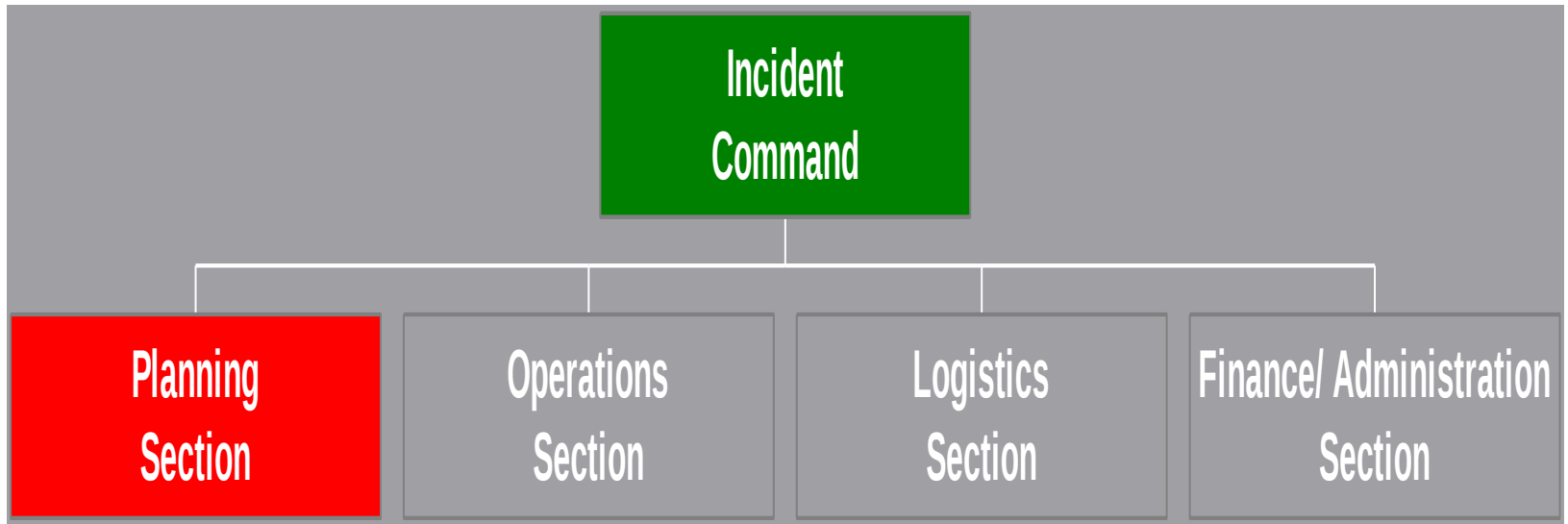
Logistics
Section

Finance/ Administration
Section

Τμήμα Λειτουργιών

- ✓ Κατευθύνει και συντονίζει όλες τις λειτουργίες
- ✓ Βοηθά τον IC να αναπτύξει στόχους και επιδιώξεις για το περιστατικό
- ✓ Εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης Συμβάντος (IAP)
- ✓ Ζητά πόρους μέσω του IC
- ✓ Διατηρεί το πληροφοριακό σύστημα ενήμερο για την κατάσταση

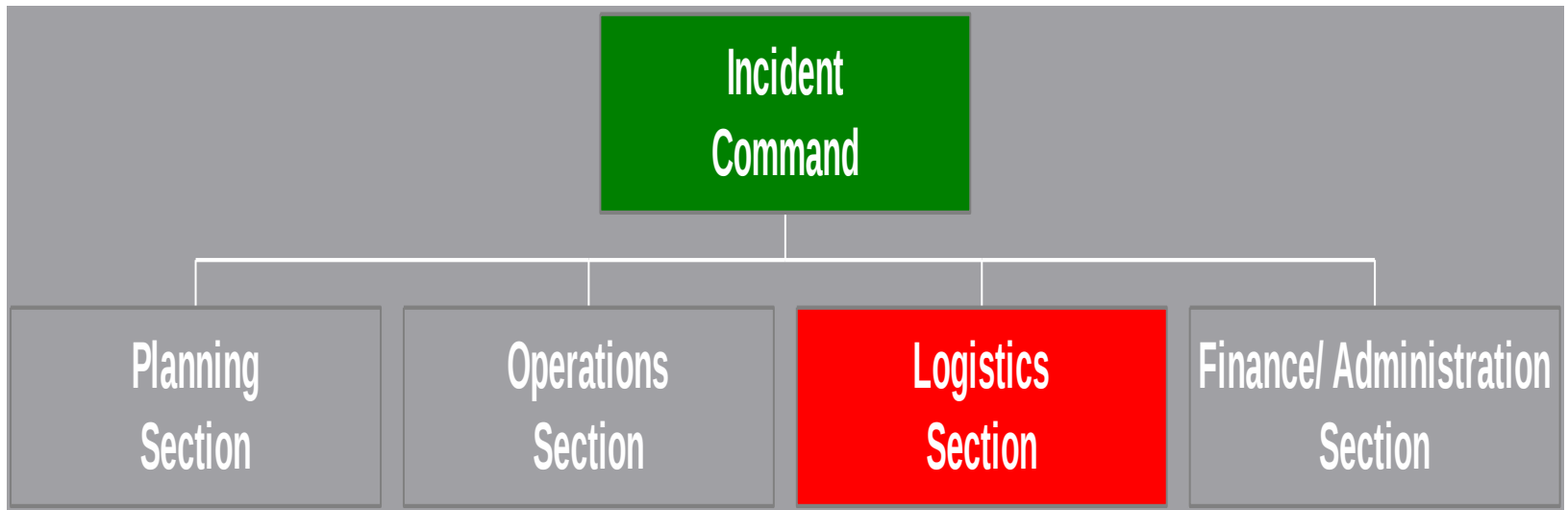
Planning

Τμήμα Σχεδιασμού

- ✓ Συλλογή, αξιολόγηση, διάδοση και χρήση πληροφοριών σχετικά με την εξέλιξη του περιστατικού και της κατάστασης των πόρων
- ✓ Σχέδιο δράσης για τα περιστατικά (IAP)
 - ☞ ορίζει τις δραστηριότητες απόκρισης και τη χρήση των πόρων για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο
- ✓ Συνήθειες Υπομονάδες:
 - ☞ Μονάδα πόρων
 - ☞ Μονάδα κατάστασης
 - ☞ Μονάδα εγγράφων
 - ☞ Μονάδα άμεσης κινητοποίησης

Logistics

Τμήμα επιμελητείας

- ✓ Υπεύθυνος για την παροχή εγκαταστάσεων, υπηρεσιών και υλικών, συμπεριλαμβανομένου του προσωπικού για τη λειτουργία του ζητούμενου εξοπλισμού για το περιστατικό
- ✓ Μεγάλη σημασία σε μακροπρόθεσμες ή εκτεταμένες λειτουργίες
- ✓ Πιθανές υπομονάδες
 - ☞ Μονάδα επικοινωνιών
 - ☞ Μονάδα τροφίμων / νερού
 - ☞ Μονάδα τροφοδοσίας
 - ☞ Μονάδα εγκαταστάσεων
 - ☞ Μονάδα ασφαλείας

```
graph TD; IC[Incident Command] --- PS[Planning Section]; IC --- OS[Operations Section]; IC --- LS[Logistics Section]; IC --- FAS[Finance/ Administration Section];
```

Incident
Command

Planning
Section

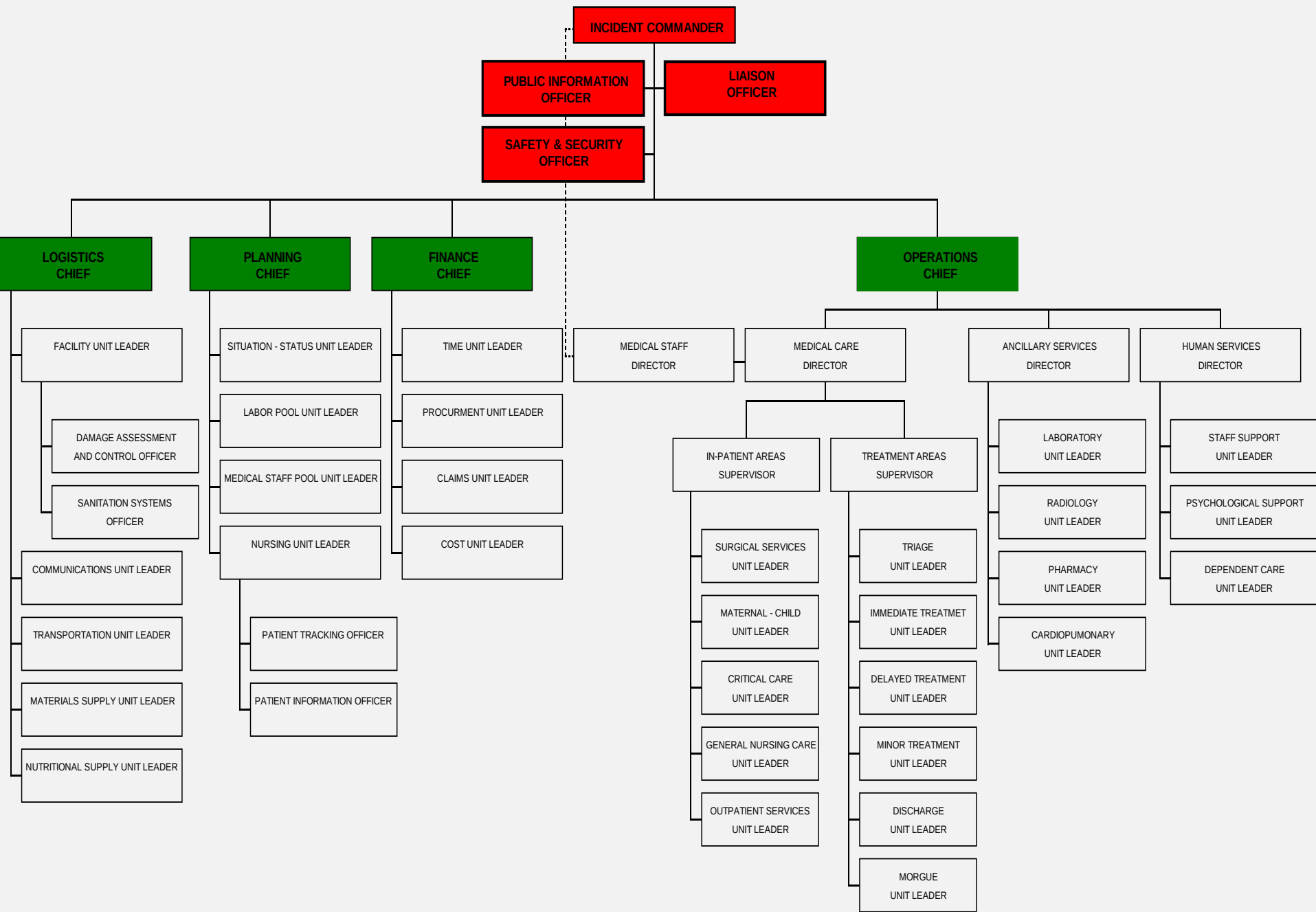
Operations
Section

Logistics
Section

Finance/ Administration
Section

Οικονομικό τμήμα

- ✓ Ο Διευθυντής Οικονομικού Τμήματος παρακολουθεί τις δαπάνες, τα αρχεία προσωπικού, τις απαιτήσεις και τις συμβάσεις προμηθειών που απαιτεί η επιμελητεία.
- ✓ Κρίσιμη για τον εντοπισμό των εξόδων συμβάντων και της λογιστικής αποζημίωσης
- ✓ Πολύ σημαντικό σε περιστατικά μεγάλου μεγέθους
- ✓ Πιθανές Υπομονάδες
 - ☞ Μονάδα χρονικής παρακολούθησης
 - ☞ Μονάδα Απαιτήσεων Αποζημιώσεων
 - ☞ Μονάδα κόστους
 - ☞ Μονάδα προμηθειών

Επικεφαλής εξειδικευμένου τμήματος

- ✓ Υπάρχουν τρεις εξειδικευμένες θέσεις που αναφέρονται απευθείας στον Διοικητή Περιστατικών:
 - ☞ **Υπεύθυνος Πληροφοριών:** Είναι υπεύθυνος για την ενημέρωση των εσωτερικών και εξωτερικών ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων των μέσων ενημέρωσης ή άλλων οργανισμών που αναζητούν πληροφορίες.
 - ☞ **Υπεύθυνος Ασφαλείας:** παρακολουθεί τις συνθήκες ασφάλειας και αναπτύσσει μέτρα για την ασφάλεια του προσωπικού.
 - ☞ **Υπεύθυνος Συνδέσμου:** αποτελεί την κύρια επαφή για την υποστήριξη των οργανισμών που βοηθούν σε ένα περιστατικό.

Επιχειρησιακά πλεονεκτήματα ICS

✓ Κοινή ορολογία

- ☞ ιδιαίτερα σημαντικό όταν εμπλέκονται διάφοροι οργανισμοί
- ☞ ισχύει για όλα τα οργανωτικά στοιχεία, τους τίτλους θέσης και τους πόρους

✓ Αρθρωτή οργάνωση

- ☞ Αναπτύσσεται από την οργανωτική δομή από την κορυφή προς τα κάτω
- ☞ Λειτουργία εντολής που έχει οριστεί από το IC
- ☞ Ο IC ενεργοποιεί άλλες λειτουργικές περιοχές ανάλογα με τις ανάγκες

✓ Ολοκληρωμένες επικοινωνίες

- ☞ σύστημα χρησιμοποιεί κοινό σχέδιο επικοινωνιών, πρότυπες διαδικασίες λειτουργίας, σαφές κείμενο, κοινές συχνότητες και ορολογία

✓ Ενιαία εντολή

- ☞ Το περιστατικό λειτουργεί κάτω από ένα ενιαίο, συντονισμένο IAP
- ☞ Ένας επικεφαλής τμήματος επιχειρήσεων έχει την ευθύνη για την εφαρμογή του IAP
- ☞ Κάθε πρόσωπο αναφέρει ΜΟΝΟ σε έναν συγκεκριμένο επόπτη

Επιχειρησιακά πλεονεκτήματα ICS

Αυστηρά Ορισμένες εγκαταστάσεις συμβάντων

- ☞ Ο IC, το Διοικητικό Προσωπικό και το Γενικό Επιτελείο επιβλέπουν τις πράξεις συμβάντων
- ☞ Οι αρχηγοί των υπηρεσιών, οι κυβερνητικοί αξιωματούχοι και οι εθελοντικές υπηρεσίες συγκεντρώνονται για να συντονίσουν την ανταπόκρισή τους

✓ Σχέδια δράσης περιστατικών (IAP)

- ☞ Τα IAP περιγράφουν τους στόχους απόκρισης, τους επιχειρησιακούς στόχους και τις δραστηριότητες υποστήριξης
- ☞ Συνήθως, απαιτείται γραπτός IAP όταν χρησιμοποιούνται πόροι από πολλαπλούς οργανισμούς, εμπλέκονται διάφορες δικαιοδοσίες ή το περιστατικό είναι πολύπλοκο
- ☞ Η περίοδος λειτουργίας είναι αυστηρά καθορισμένη

✓ Τυποποιημένες φόρμες

- ☞ Καθορισμένος τρόπος τεκμηρίωσης - αναφοράς
- ☞ Η βελτιωμένη τεκμηρίωση μειώνει την ευθύνη και αυξάνει την πιθανότητα οικονομικής ανάκαμψης
- ☞ Βελτιώνει την επικοινωνία
 - Παραδείγματα: σχέδιο δράσης, ημερολόγια δραστηριοτήτων κ.λπ.

Επιχειρησιακά πλεονεκτήματα ICS

✓ Διαχειρίσιμο εύρος ελέγχου

- ☞ Στο ICS, το βέλτιστο εύρος ελέγχου είναι το 5
- ☞ Εάν ο αριθμός πέσει κάτω από 3 ή υπερβαίνει τους 7, η οργανωτική δομή πρέπει να επανεξεταστεί

✓ Πλήρης διαχείριση πόρων

- ☞ Μεγιστοποιεί τη χρήση πόρων
- ☞ Εμπλουτίζει τον έλεγχο των μεμονωμένων πόρων
- ☞ Παρέχει λογοδοσία
- ☞ Μειώνει το freelancing
- ☞ Εξασφαλίζει προσωπική ασφάλεια

✓ Λογοδοσία προσωπικού

- ☞ Όλο το προσωπικό πρέπει να κάνει check-in μόλις φτάσει
- ☞ Ορια χρήση πόρων, λίστες εκχώρησης και αρχεία καταγραφής μονάδων

Υποστήριξη από ΓΣΠ

- Αναπτύσσει ένα Σύστημα Πληροφοριών για τη διαχείριση δεδομένων και καθορίζει τον πιθανό κίνδυνο, σύμφωνα με ενδεχόμενα σενάρια καταστροφών
- Βοηθάει τις αρχές να προγραμματίσουν την αντίδρασή τους, ενώ μειώνεται ο χρόνος απόκρισης και αυξάνεται η αποτελεσματικότητά τους
- Καθορίζει τους χώρους συγκέντρωσης σε αστικές περιοχές καθώς και τους χώρους καταυλισμών, σε περίπτωση ύπαρξης αστέγων μετά από μια καταστροφή
- Βοηθάει τις αρχές να δημιουργήσουν σχέδια έκτακτης ανάγκης και να παρέχουν αρωγή στους πολίτες

Ετοιμότητα

Υποστήριξη από ΓΣΠ

- Εισαγωγή δεδομένων βλαβών σε πραγματικό χρόνο
 - Βοηθάει τις αρχές να έχουν μια εικόνα των βλαβών σε πραγματικό χρόνο
- Χρήση Συστημάτων Διαχείρισης Στόλου για οχήματα έκτακτης ανάγκης
 - Βοηθάει τις αρχές να συντονίσουν τα οχήματα έκτακτης ανάγκης και να έχουν σε πραγματικό χρόνο πληροφορίες για την κυκλοφοριακή κατάσταση
- Λήψη των σχεδίων του κτιρίου στο πεδίο
 - Βοηθάει τους διασώστες να δουλεύουν πιο αποτελεσματικά

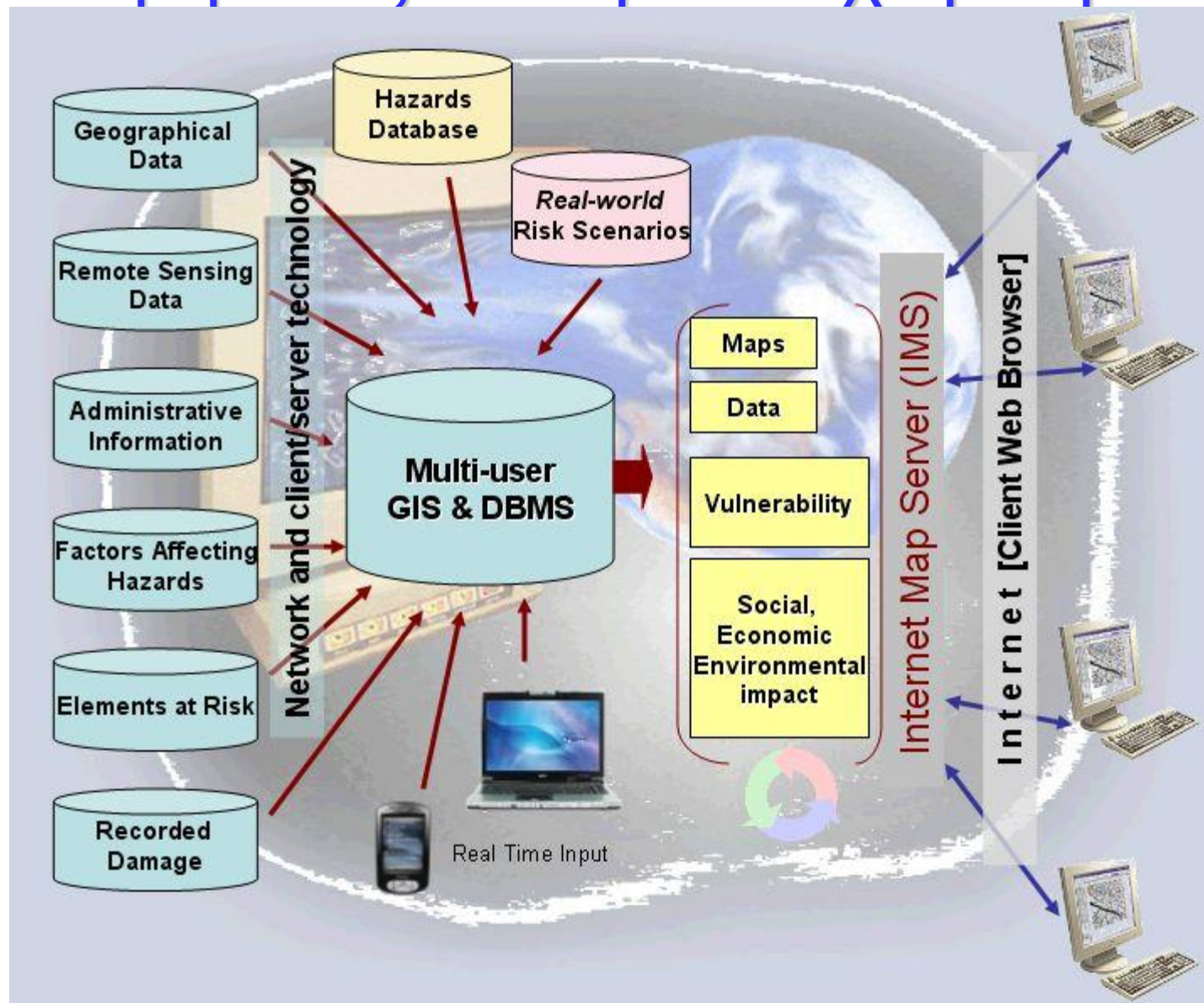
Αντίδραση

Υποστήριξη από ΓΣΠ

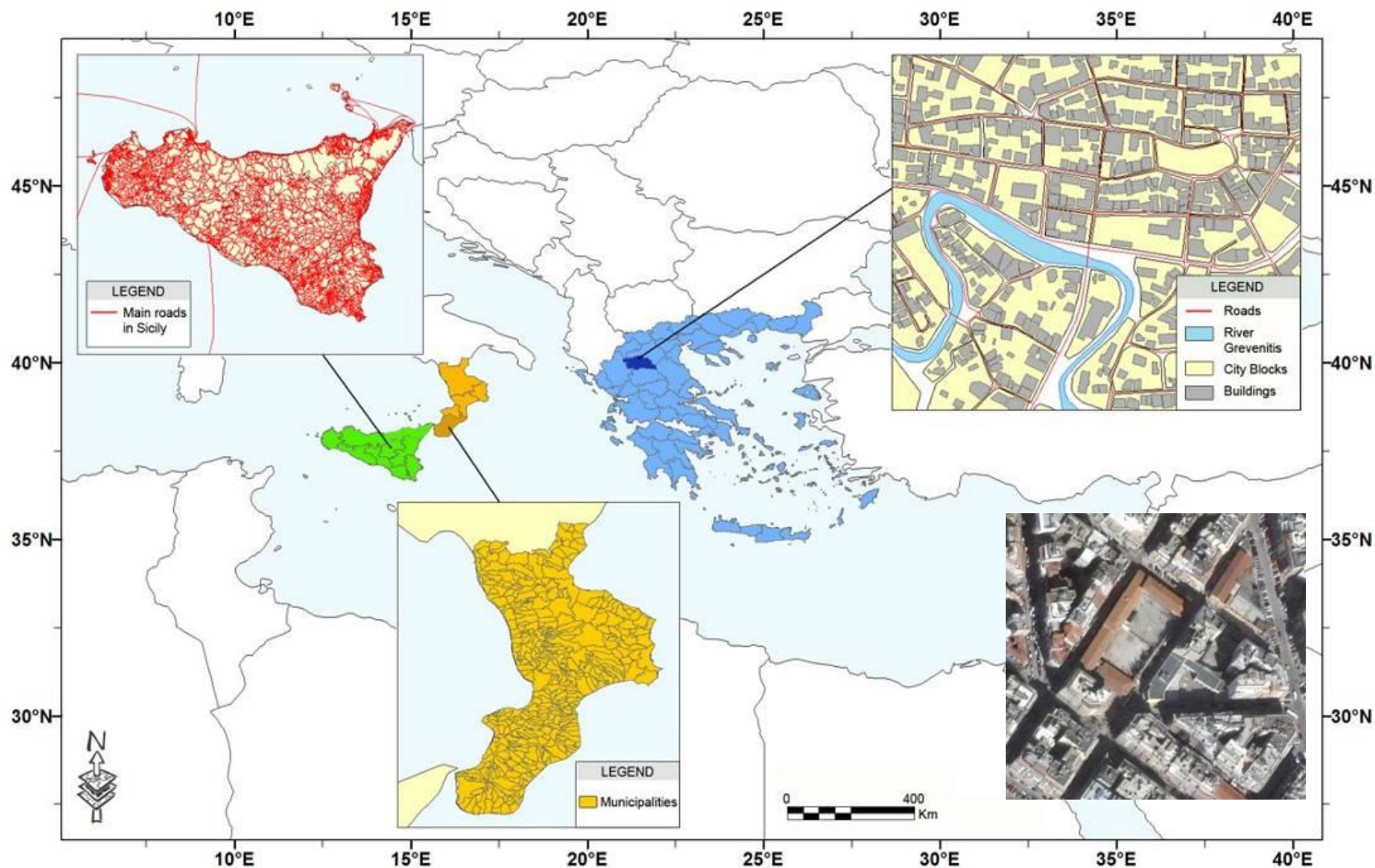
- Δημιουργεί ένα διαδικτυακό εργαλείο για την καταγραφή και αξιολόγηση εγγραφών αναφοράς βλαβών σε κτίρια και κατασκευές
 - Βοηθάει τις αρχές να εκτιμήσουν τις απώλειες και να σχεδιάσουν την ανακατασκευή
 - Η σύγκριση παρατηρούμενων βλαβών με δεδομένα μιας υποθετικής καταστροφής, βοηθάει στη βελτίωση των μοντέλων και σεναρίων

Αποκατάσταση

Δομή ενός ΓΣΠ για διαχείριση ΦΚ

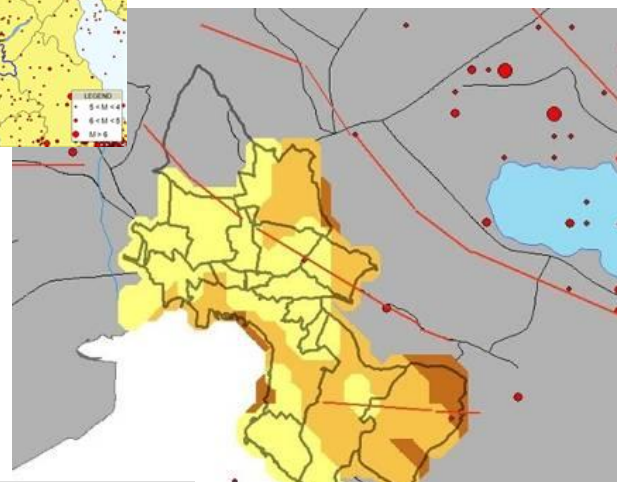
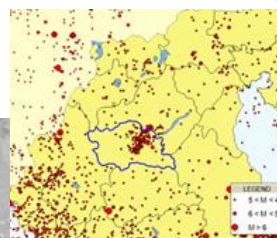
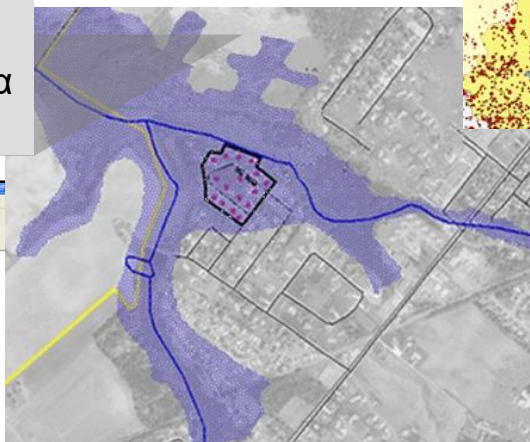
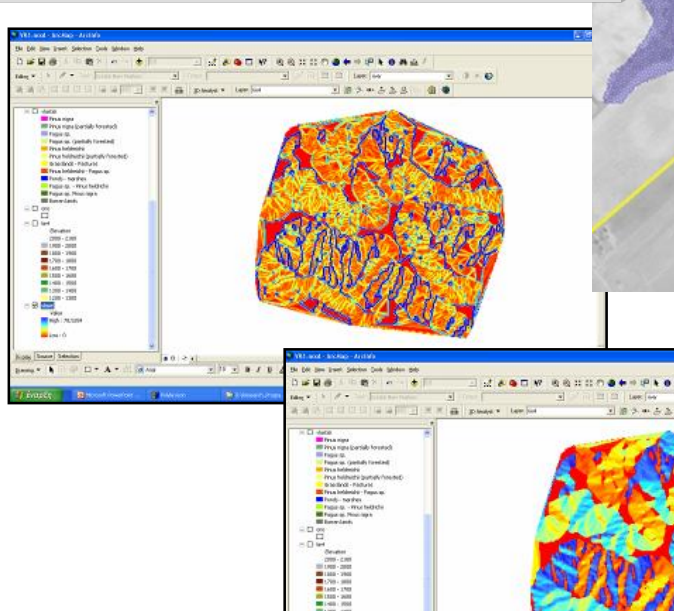

Γενικές Ψηφιακές Βάσεις Δεδομένων

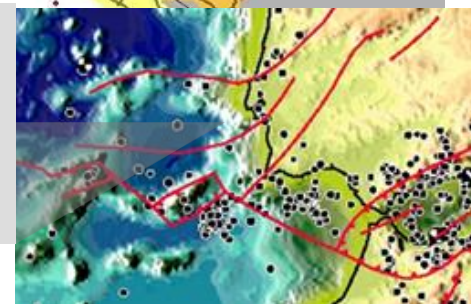
Εξειδικευμένες Βάσεις Δεδομένων

- Τύπος εδάφους
- Ιστορική και πρόσφατη σεισμικότητα
- Τεκτονικές γραμμές και ρήγματα
- κ.ά.

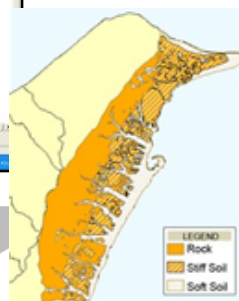

Δεδομένα σεναρίου πλημμύρας

- Περιοχές που πλημμύρησαν
- Εκτίμηση των ζημιών
- Ζώνες επικινδυνότητας
- Συχνότητα εκροής

- Οικοσυστήματα βλάστησης και φυσικό περιβάλλον
- Υδρογραφικό Δίκτυο
- Γεωλογία, Λιθολογία
- Θερμοκρασία
- κ.ά.

Δεδομένα σεναρίου σεισμού

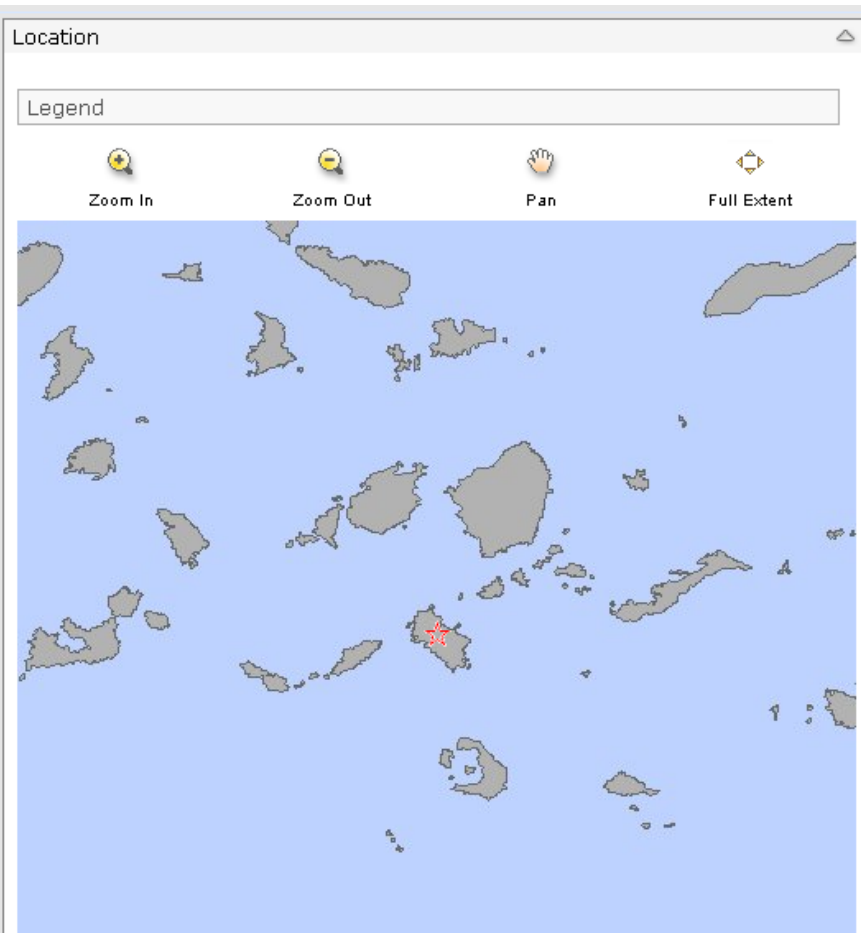
- Μέγιστες τιμές «μέγιστης εδαφικής επιτάχυνσης» (PGA χάρτες)
- Τιμές «μέγιστης φασματικής επιτάχυνσης» σε διακριτές περιόδους (PSA χάρτες)

Εισαγωγή και επεξεργασία Συμβάντων

Properties	
Event Type	Fire
Date	1/1/1900 12:00:00 μμ
Event Short Description	12
Status	Completed
Risk Type	Test Risk
Reason	1
Notes	1
Year	2000
Event Area	1
N Coordinate	1000
E Coordinate	1000
Number Of People Affected	0
Number Of Dead	0
Number Of Injured	0
Event Data Source	Service

[Document Links](#)

[Attachments](#)

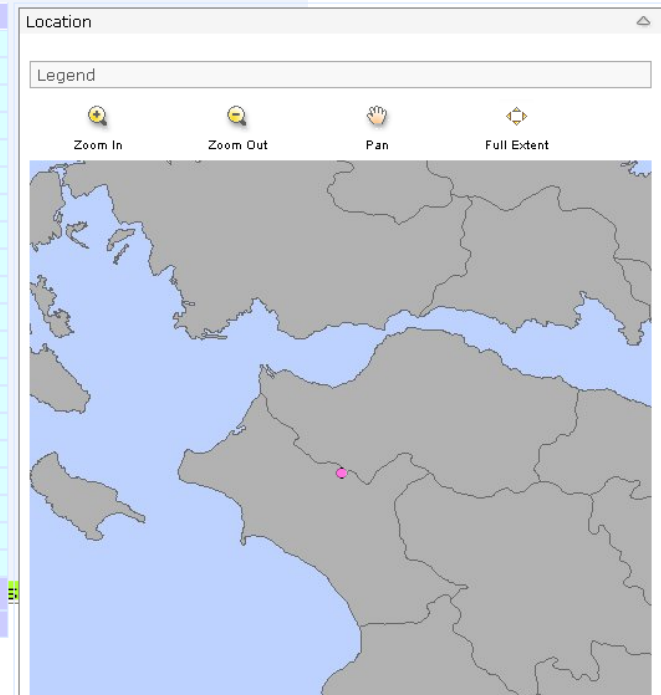

Ευαίσθητα Σημεία

Τρωτότητα
Κτιριακός Εξοπλισμός
Σχολεία
Νοσοκομεία
Αστυνομικά Τμήματα
Πυροσβεστικά Σώματα
Μεταφορές
Δίκτυα κοινής οφέλειας

Properties	Document Links	Attachments	Location
Vulnerable Site Type	School		
Vulnerable To	Earthquake		
Vulnerable Site Area	200		
Vulnerable Site Perimeter	5000		
Number of Times Affected In The Past	50		
Residential District Distance	100		
Number Of People Affected			
Number Of Children Affected			
Number Of Disabled Affected			
Buildings Density			
Emergency Plan			
Fire Department Distance			
Nearest Hospital Distance			
Nearest Water Source			
Country			
Municipality			
Address			
Vulnerable Site Source Data			
Vulnerable Site Remarks			
Update Vulnerable Site			

Properties	
Vulnerable for	Earthquake
Date	13/6/2007
Vulnerable Site Type	School
Vulnerable Site Area	300
Vulnerable Site Perimeter	300
Number Of Times Caused	1
Residential District Distance	100
Number Of People Affected	0
Number Of Children Affected	0
Number Of Disabled Affected	0
Buildings Density	50
Emergency Plan	True
Fire Department Distance	100
Nearest Hospital Distance	200
Nearest Water Source	300
Country	Greece
Municipality	Grevena
Address	Street
Source Data	
Vulnerable Site Remarks	
Document Links	
Attachments	

Έλεγχος και Εκτίμηση Τρωτότητας

ΔΕΛΤΙΟ ΠΡΟΣΕΙΣΜΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΤΙΡΙΩΝ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α: ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΚΤΙΡΙΟΥ

1. ΝΟΜΟΣ: ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
2. ΔΗΜΟΣ:
3. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: ΤΚ Τηλ.
4. ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ: ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΘΕΣ/ΚΗΣ - ΚΤΙΡΙΟ 20 4α. ΚΤΙΡΙΟ: 2/2
5. ΧΡΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ: ΚΛΙΝΙΚΗ
6. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΩΤΗΣ: ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΘΕΣ/ΚΗΣ (ΝΠΔΔ)
7. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΚΤΗΤΗ: ΤΗΝΟΡΕΙΟ ΤΕΛΟΣ ΠΡΟΚΟΙΑΣ & ΚΟΙΝ. ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
8. ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ: Β' Ε.Α.Α.
9. ΥΠΗΡΕΣΙΑ: ΔΟΥ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ:
10. ΜΕΓΙΣΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΑΘΡΟΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΚΤΙΡΙΟ: ΜΕΧΡΙ 10 ☐ 10 - 100 ☐ > 100 ☒

**ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΤΙΚΑ
ΔΕΔΟΜΕΝΑ**

ΕΝΟΤΗΤΑ Β: ΤΕΧΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΤΙΡΙΟΥ

11. ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΡΟΦΩΝ: 1 ΥΠΟΓΕΙΩΝ: 1
12. ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΚΑΤΩΡΗΣ: 1550 m²
13. ΟΛΙΚΗ ΔΟΜΗΜΕΝΗ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ: 1635 m²
14. ΕΤΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ: 1970
15. ΕΤΟΣ ΤΕΛΕΣΤΑΔΙΩΣ ΠΡΟΣΘΗΚΗΣ:
16. ΕΙΝΑΙ ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΤΕΛΕΣΤΑΔΙΩΣ: ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐
17. ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΕ Η ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΤΕΛΕΣΤΑΔΙΩΣ ΕΛΕΓΧΟ: ΝΑΙ ☒ ΟΧΙ ☐
18. ΕΧΕΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΕΙ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟ: ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☒
19. ΕΧΕΙ ΕΠΙΣΚΕΥΑΣΤΕΙ / ΕΝΙΣΧΥΘΕΙ ΤΟ ΚΤΙΡΙΟ: ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☒
20. ΑΝ ΝΑΙ ΓΙΑ ΠΟΙΑ ΑΙΤΙΑ ΚΑΙ ΠΟΤΕ:
21. ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΚΤΙΡΙΟΥ ΚΑΤΑ Ε.Α.Κ.-2000: Σ1 ☐ Σ2 ☐ Σ3 ☐ Σ4 ☒
22. ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ:

ΤΕΧΝΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

23. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ:
1. ΟΝΟΜΑ: ΤΟΝΟΡΕΙΟ
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧ. ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧ.
24. ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ:

**ΔΕΔΟΜΕΝΑ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ**

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ: ΣΕΙΣΜΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

25. Ζώνη Σεισμικής Επικινδυνότητας κατά Ε.Α.Κ. - 2000
I ☐ II ☒ III ☐
26. Ζώνη Σεισμικής Επικινδυνότητας κατά το χρόνο μελέτης του Κτιρίου
Πριν το 1995 I ☐ II ☐ III ☐ IV ☐
Μετά το 1995 I ☐ II ☐ III ☐ IV ☐
27. Κατηγορία Εδάφους κατά Ε.Α.Κ. - 2000
A ☐ B ☒ C ☐ D ☐ X ☐
Άγνωστη κατηγορία εδάφους ☐

**ΣΕΙΣΜΟΛΟΓΙΚΑ
ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΑ
ΔΕΔΟΜΕΝΑ**

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ: ΔΟΜΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΚΤΙΡΙΟΥ

28. Δομικός τύπος του κτιρίου
(Σύμφωνα με το συνημμένο τύπο 1)
ΟΣ1 ☒ ΟΣ2 ☐ ΟΣ3 ☐ ΟΣ4 ☐ ΟΣ5 ☐ ΟΣ6 ☐ ΟΣ7 ☐
ΠΟΣ1 ☐ ΠΟΣ2 ☐
ΑΤ1 ☐ ΑΤ2 ☐ ΔΤ ☐ ΟΤ ☐ ΕΤ ☐
ΧΑ1α ☐ ΧΑ1β ☐ ΧΑ2α ☐ ΧΑ2β ☐

ΤΥΠΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Ε: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΡΩΤΟΤΗΤΑΣ

(Σημειώστε με X τις θετικές απαντήσεις στα παρακάτω ερωτήματα)

29. Χωρίς αντισεισμικό κανονισμό ☐
30. Έχει αλλάξει η σπουδαιότητα λόγω αλλαγής της χρήσης ☐
31. Προηγούμενες σεισμικές επιβαρύνσεις ☐
32. Κακή κατάσταση λόγω ελλιπούς συντήρησης / κακοτεχνιών ☒
33. Κίνδυνος κρούσης με γειτονικά κτίρια ☐
34. Μαλακός όροφος ☐
35. Μη κανονική διάταξη τοίχων ☐
36. Μεγάλο ύψος ☐
37. Μη κανονικότητα καθ' ύψος ☐
38. Οριζόντια μη κανονικότητα ☐
39. Ενδεχόμενο στρέψης ☐
40. Κοντά υποστυλώματα ☐

**ΠΑΡΑΡΟΝΤΕΣ
ΤΡΩΤΟΤΗΤΑΣ**

Σημεία Επικινδυνότητας

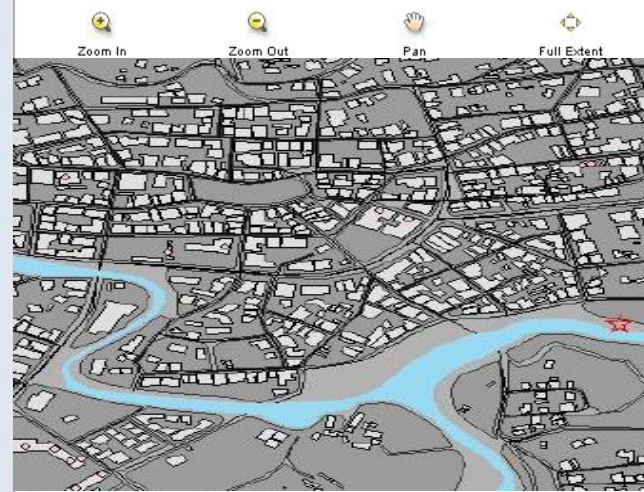
Properties	Document Links	Attachments	Location
Hazardous For	Earthquake		
Hazard Site Type	v		
Hazard Factor	v		
Danger of Explosion	☒ Yes ☐ No		
Toxic Gas Danger	☒ Yes ☐ No		
Radioactive Material Danger	☒ Yes ☐ No		
Hazard Site Area			
Hazard Site Perimeter			
Number of Times Caused In The Past			
Residential District Distance			
Number Of People Threatened			
Number Of Children Threatened			
Number Of Disabled Threatened			
Buildings Density			
Emergency Plan	☒ Yes ☐ No		
Fire Department Distance			
Nearest Hospital Distance			
Nearest Water Source			
Country	Albania		
Municipality	Grevena		
Address			
Hazard Risk Emergency	v		
Last Year Evaluated			
Source Data	v		
Hazard Site Remarks			
Save Hazard Site			
Close Page			

Properties

Hazardous for	1
Date	13/6/2007
Hazard Site Type	Earthquake
Danger of Explosion	True
Toxic Gas Danger	True
Radioactive Material Danger	True
Hazard Site Area	100
Hazard Site Perimeter	1000
Number Of Times Caused	0
Residential District Distance	300
Number Of People Threatened	200
Number Of Children Threatened	50
Number Of Disabled threatened	10
Buildings Density	14
Emergency Plan	False
Fire Department Distance	300
Nearest Hospital Distance	500
Nearest Water Source	200

Location

Legend

Καταχώρηση Βλαβών

Information System for Natural Risk Management in the Mediterranean

Event Management | **Damage Management** | Hazard Sites | Vulnerable Sites

Insert Damage | Update Damage | View Damage

Event : Risk Type : Location

ID	Description	Street
2		K. TALIADOURH
4		K. TALIADOURH
5		K. TALIADOURH

Properties | Attachments | Floor Specific Damages | Location

Damage | Building | Building Damage | Casualties

Protocol Number

Autopsy Date

Description

Reported By

Field Crew

Event

Properties | Attachments | Floor Specific Damages | Location

Floor Number

Damage in Lime Plasters ☒ Yes ☐ No

Damage in Infill Masonry Walls ☒ Yes ☐ No

Damage in Load Bearing Masonry Walls ☒ Yes ☐ No

Damage in Plates ☒ Yes ☐ No

Damage in Beams ☒ Yes ☐ No

Damage in Columns ☒ Yes ☐ No

Damage in Structural Walls ☒ Yes ☐ No

Damage in Structural Core ☒ Yes ☐ No

Damage in Window/Door Frames ☒ Yes ☐ No

Properties | Attachments | Floor Specific Damages | Location

Damage | Building | Building Damage | Casualties

Building ID

Cadastre ID

Municipality

Street

Crossroad Street

Street Number

Zip Code

Authority

Administrator's Name

Administrator's Phone

Owner's Name

Owner's Phone

Other Owners ☒ Yes ☐ No

Consulting Engineer Name

Constructor Name

Construction Year

Building Position

Building Area

Number of Floors

Number of Basements

Number of Apartments

Number of Users

Number of Disabled People

Main Use Type

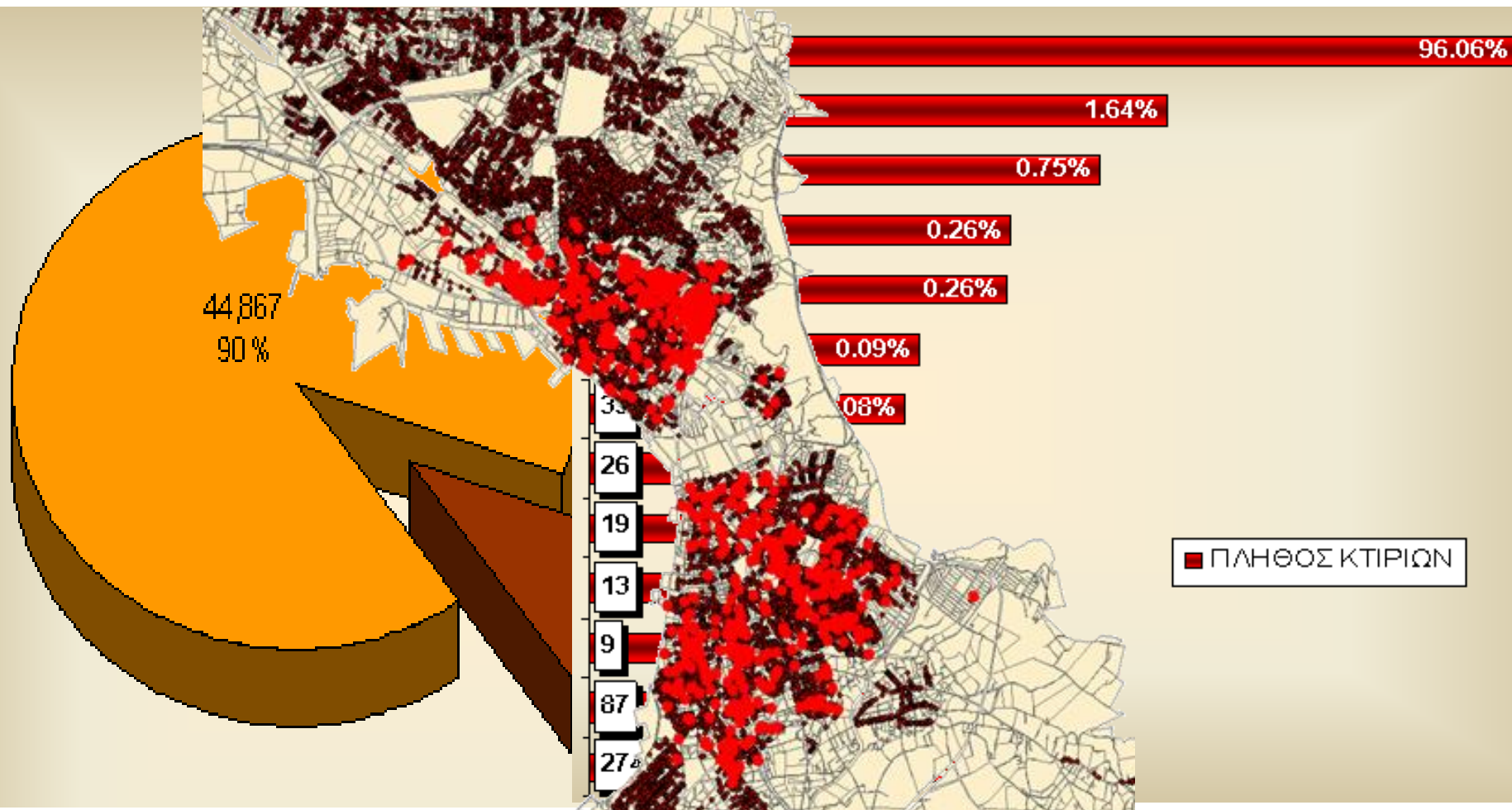
2nd Use Type

3rd Use Type

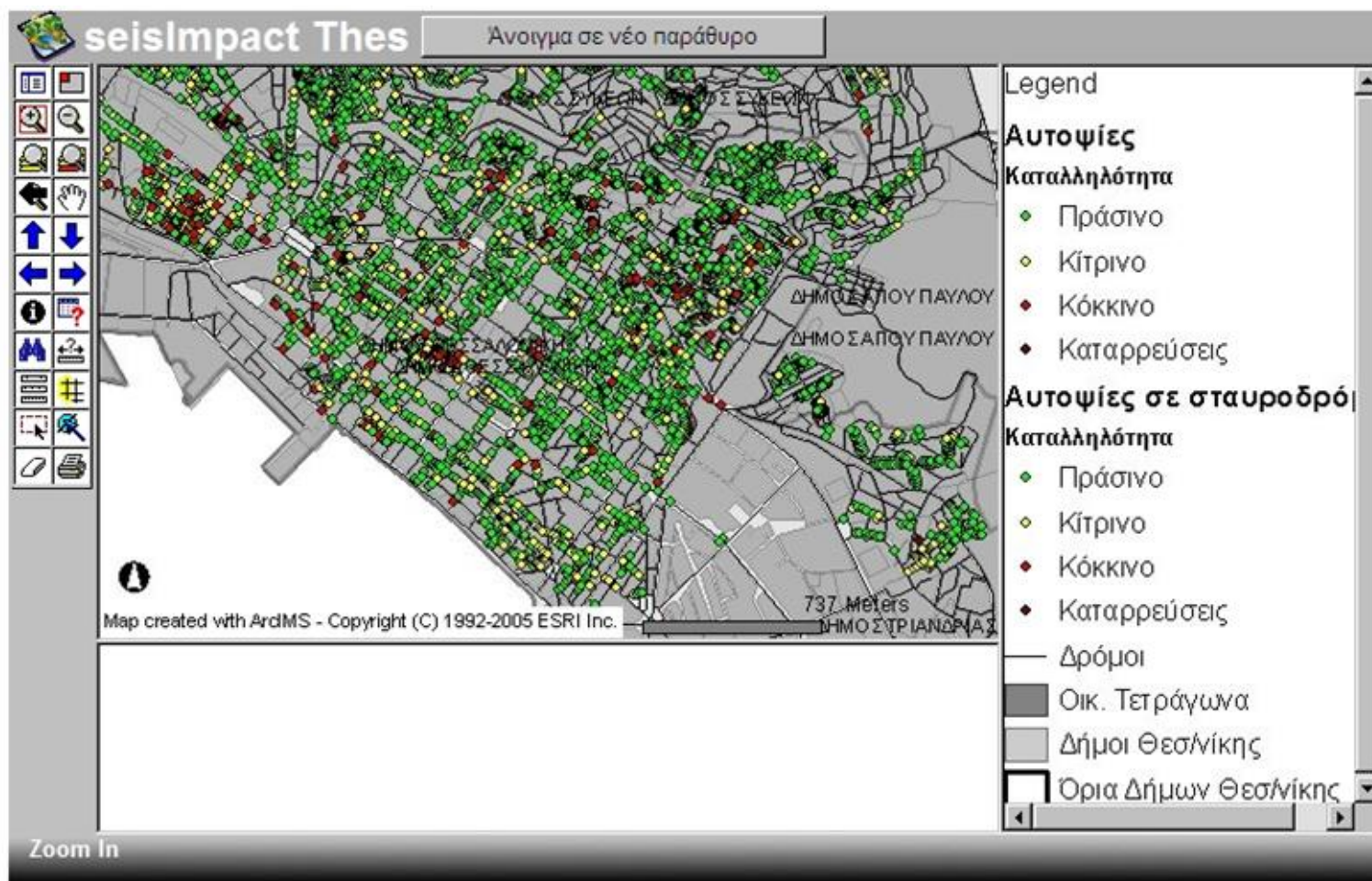
In Use ☒ Yes ☐ No

Competent Authority

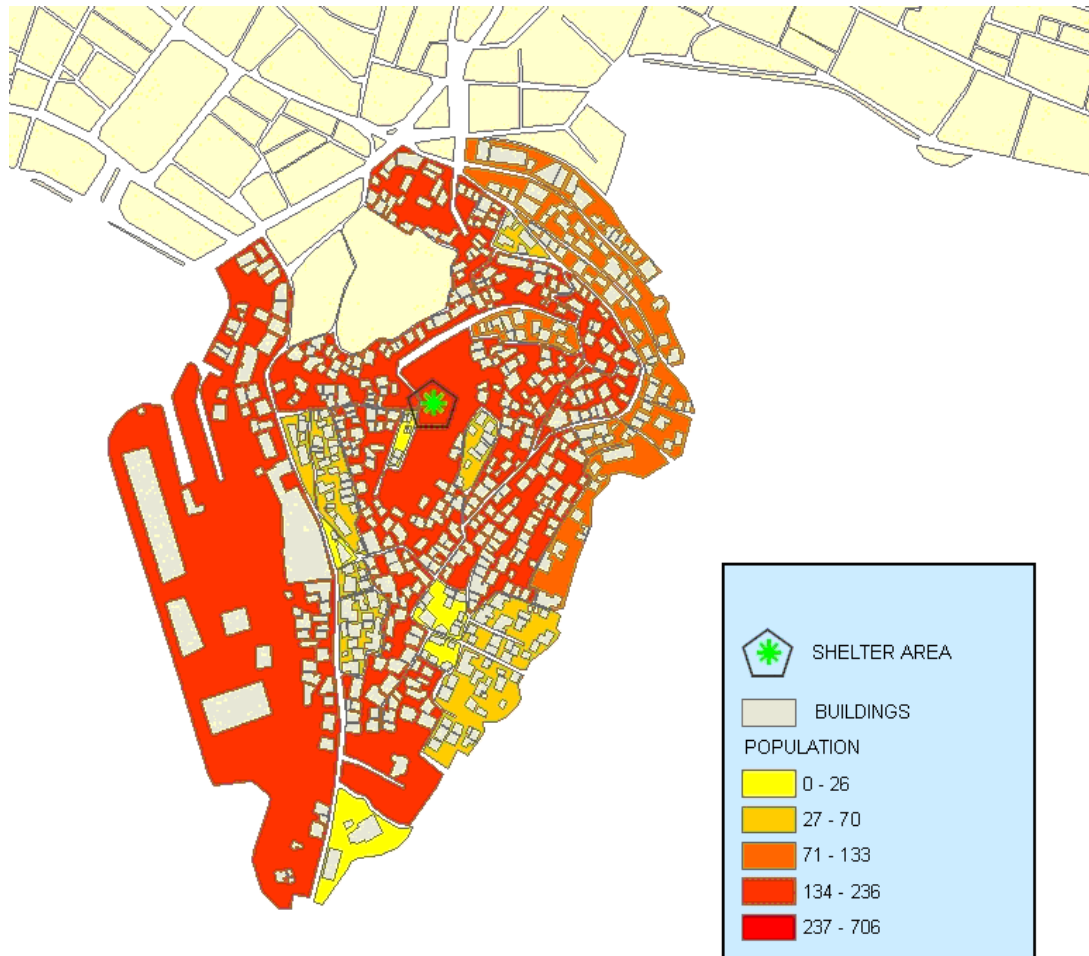
Εργαλεία Ανάλυσης Βλαβών

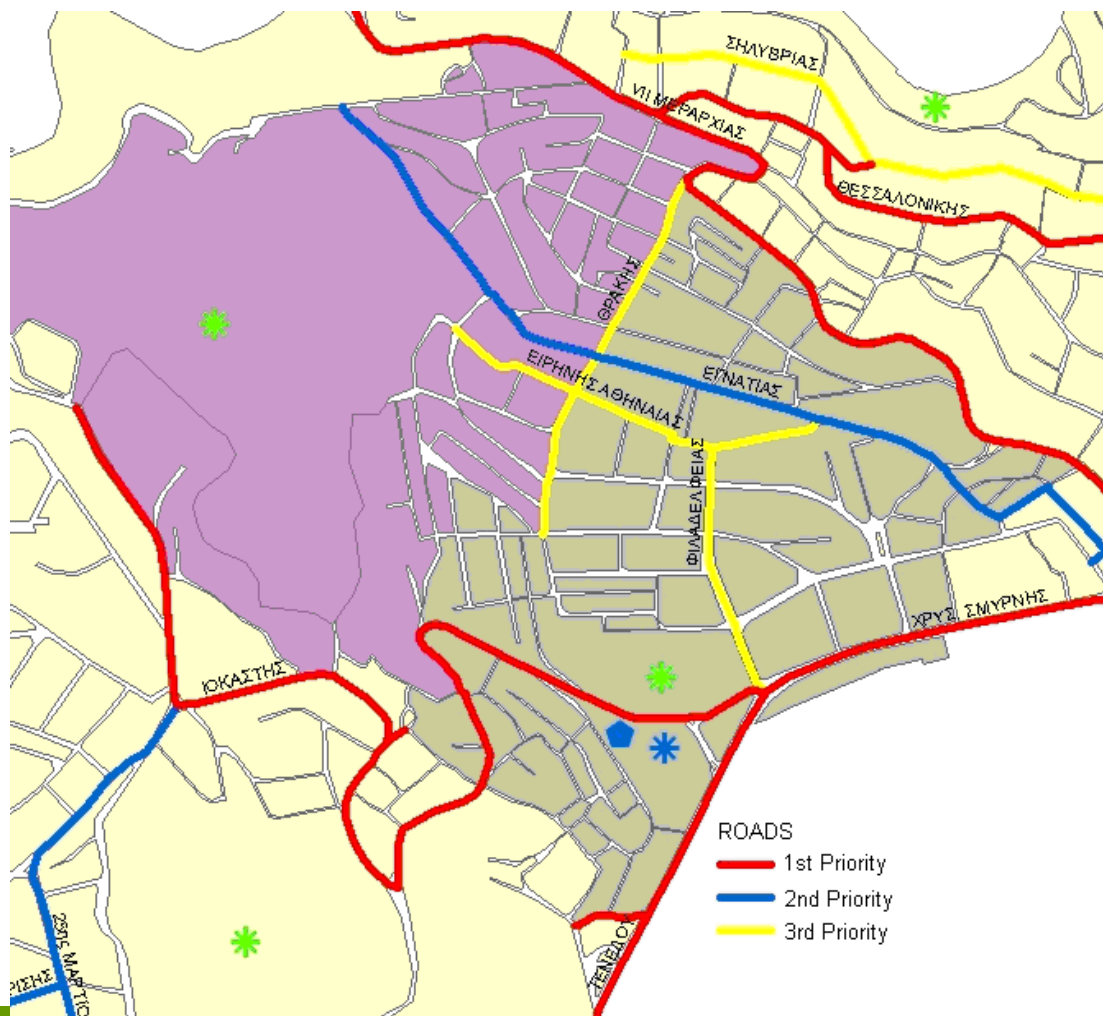
Παραδειγματα

Πληθυσμός και χώροι συγκέντρωσης στην πόλη της Καβάλας

Βασικό οδικό Δίκτυο Έκτακτης Ανάγκης στην πόλη της Καβάλας

Ειδικά θέματα διαχείρισης ΦΚ : ΕΚΚΕΝΩΣΗ

Χρονικές συνιστώσες εκκένωσης

Τύποι εκκένωσης

- ☐ Ο χρόνος απόφασης παρέρχεται μεταξύ της αναγνώρισης της απειλής και της απόφασης εκκένωσης από την αρμόδια αρχή.
 - ☐ Ο χρόνος γνωστοποίησης είναι απαραίτητος για την πληροφόρηση και την παροχή των κατάλληλων οδηγιών στους πολίτες που πρόκειται να μετακινηθούν.
 - ☐ Ο κόσμος χρειάζεται κάποιο χρόνο προετοιμασίας πριν αρχίσει να μετακινείται εκκενώνοντας την περιοχή.
 - ☐ Ο χρόνος απόκρισης είναι ο χρόνος που μεσολαβεί από την αναχώρηση μέχρι την άφιξη στην προκαθορισμένη περιοχή ασφαλείας έξω από την επικίνδυνη ζώνη.
 - ☐ Ο χρόνος επιβεβαίωσης απαιτείται για την επιβεβαίωση της ασφάλειας των προσφύγων.
 - ☐ Η επιστροφή θα πρέπει να οργανωθεί όταν λήξει η περίοδος έκτακτης ανάγκης.
- ☐ προληπτική εκκένωση, βραχυπρόθεσμη εκκένωση πριν από το γεγονός,
 - ☐ προστατευτική εκκένωση, μακροπρόθεσμη εκκένωση πριν από το γεγονός,
 - ☐ σωστική εκκένωση, βραχυπρόθεσμη εκκένωση μετά το γεγονός,
 - ☐ εκκένωση ανακατασκευής, μακροπρόθεσμη εκκένωση μετά το γεγονός.

Ειδικά θέματα διαχείρισης ΦΚ : ΕΚΚΕΝΩΣΗ

- Τα σχέδια εκκένωσης πρέπει να έχουν γνωστοποιηθεί στο κοινό
- Αναμένεται διαχωρισμός σε μικρότερες ομάδες καθώς εξελίσσεται η εκκένωση
- **Πρέπει να παρέχεται στους πολίτες το αίσθημα ασφάλειας/εξασφάλισης των περιουσιακών τους στοιχείων**
- Διαφοροποίηση συνθηκών εκκένωσης ανάλογα με βιοτικό επίπεδο (διαφορετικές ταχύτητες εκτέλεσης εντολών, επιπτώσεις στην τοπική οικονομία, απροθυμία οικονομικά ασθενέστερων για μετακίνηση)
- Οι πρώτοι που εγκαταλείπουν μια περιοχή είναι πάντα οι επισκέπτες. Οι λιγότερο πρόθυμοι είναι οι ηλικιωμένοι μόνιμοι κάτοικοι.
- Εντολές εκκένωσης σε νοσηλευτικά ιδρύματα μόνο ως έσχατο μέσο και μετά από εκτίμηση των επιπλοκών στην υγεία νοσηλευόμενων

Περίοδος έκτακτης ανάγκης

- ✓ Οι βραχυπρόθεσμες συνέπειες μπορεί να διαρκέσουν από μερικές ώρες έως και μία εβδομάδα
- ✓ Αρχικό πρόβλημα: ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ έκτασης καταστροφής
- ✓ Ακολουθεί η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ των δυστυχημάτων και οι ΔΙΑΣΩΣΕΙΣ
- ✓ Διαχωρισμός ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ πληγέντων από ΠΕΡΙΕΡΓΟΥΣ & ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ
- ✓ Συγκέντρωση εφοδίων & πόρων σε χώρους αρχικού σχεδιασμού που δεν έχουν πληγεί

Περίοδος εκτακτης αναγκης: προτεραιότητες

Κατά τη διάρκεια των πρώτων 12 ωρών μετά την καταστροφή συνιστάται η επικέντρωση των δραστηριοτήτων στους τοπικούς οργανισμούς, όπου βέβαια αυτό είναι εφικτό (Εικ. 16.6). Τα όρια της πληγείσας περιοχής και οι θέσεις με τις μεγαλύτερες καταστροφές πρέπει να οριστούν επακριβώς, όπως επίσης θα πρέπει να καθοριστούν και οι κίνδυνοι που εξακολουθούν να υφίστανται για τους κατοίκους. Θέσεις - κλειδιά, όπως τα νοσοκομεία πρέπει επίσης να επισημανθούν. Ειδικευμένο προσωπικό, όπως ιατροί, μηχανικοί, αστυνομικοί και πυροσβέστες καθώς και μέσα ταχείας μεταφοράς όπως ελικόπτερα πρέπει να κινητοποιηθούν άμεσα και να μεταβούν στις ζώνες υψηλού κινδύνου που είναι και οι ζώνες μέγιστων καταστροφών. Στη συνέχεια προσπάθειες πρέπει να γίνουν για την, κατά το δυνατό, αποκατάσταση των συγκοινωνιών, επισκευάζοντας ζημιές σε αυτοκινητόδρομους, αεροδρόμια, σιδηροδρομικές γραμμές, κλπ.

Κατά το διάστημα 12-24 ωρών μετά την καταστροφή οι αποστολές διάσωσης θα πρέπει να ξεκινήσουν σε ολόκληρη την πληγείσα περιοχή, ενώ έλεγχος στα δίκτυα παροχής ύδατος και χλωρίωση των υδάτων είναι απαραίτητα εφόσον κριθεί ότι υπάρχει κίνδυνος μετάδοσης λοιμωδών ασθενειών. Επιπρόσθετα, οι πρώτες ενέργειες αποκατάστασης της ηλεκτροδότησης στο τοπικό δίκτυο θα πρέπει να αρχίσουν, ενώ τέλος ακολουθεί απογραφή όλων των δυστυχημάτων βασισμένη στα νοσοκομεία, στους τοπικούς ιατρούς και τις ιατρικές μονάδες.

Περίοδος έκτακτης ανάγκης: προτεραιότητες

24-48 ώρες μετά την καταστροφή, όλες οι παρακείμενες στη ζώνη υψηλού κινδύνου περιοχές θα πρέπει επίσης να ελεγχθούν για να διαπιστωθούν και εκεί οι καταστροφές και οι ανάγκες που προέκυψαν. Τα διάφορα εφόδια και οι υπηρεσίες βοήθειας θα πρέπει τώρα να μεταφερθούν από το κέντρο της ζώνης καταστροφής στην περιφέρεια και από τις αστικές στις αγροτικές περιοχές. Για την πραγματοποίηση αυτής της μεταφοράς θα πρέπει να ανοίξουν οι οδικές αρτηρίες που ήταν ίσως κλειστές, αν αυτό δεν έχει ήδη γίνει κατά τα προηγούμενα στάδια. Ακριβής υπολογισμός των ατόμων που έχουν ανάγκη παροχής άμεσης βοήθειας θα πρέπει να ακολουθήσει, ενώ μηνύματα και οδηγίες θα πρέπει να μεταδίδονται από την πολιτεία και τις υπηρεσίες

48-72 ώρες μετά την καταστροφή, υπαίθρια συσσίτια οργανώνονται εφόσον υπάρχει ανάγκη σίτισης μεγάλου αριθμού επιζώντων. Αντίσκηνα, ιματισμός και τρόφιμα θα πρέπει επίσης να μεταφερθούν στις αγροτικές καθώς και στις απομακρυσμένες περιοχές (Εικ. 16.8).

Μετά την έκτακτη ανάγκη

Η *φάση της επανακατοίκησης* κυριαρχείται από την ανάγκη παροχής συνεχούς φροντίδας στους επιζώντες της καταστροφής. Αυτοί που δεν κατάφεραν να εξασφαλίσουν τροφή, στέγη και άλλα βασικά αγαθά διαβίωσης που χρειάζονται θα πρέπει να τα προμηθευτούν από την πολιτεία. Τα θύματα της καταστροφής βέβαια δε θα πρέπει να ενθαρρύνονται να παραμένουν παθητικά και να βασίζονται σε δωρεές και παροχές βοήθειας γι' αυτό και είναι προτιμότερο να τους παρέχονται από την πολιτεία τα απαραίτητα εφόδια όπως οικοσκευές ή εργασία παρά να τους παρέχεται τροφή και χρήματα. Κατά τη διάρκεια αυτής της φάσης προϋπάρχοντα κοινωνικά προβλήματα όπως η εγκληματικότητα, η διαφθορά ή η ανεργία επανεμφανίζονται και συμπληρώνουν τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν από την καταστροφή.

Η δεύτερη φάση είναι η *φάση της προσωρινής ανακατασκευής*. Οι κατασκευές αυτής της φάσης έχουν πεπερασμένο χρόνο ζωής και περιλαμβάνουν προκατασκευασμένα κτίρια, πρόχειρα κατασκευασμένες ξύλινες γέφυρες, κλπ. Οι κατασκευές αυτές δεν είναι σχεδιασμένες έτσι ώστε να ανταπεξέλθουν ικανοποιητικά σε ένα μελλοντικό καταστροφικό γεγονός γι' αυτό και θα πρέπει να αντικατασταθούν πριν από κάτι τέτοιο.

Η τελική φάση είναι η *φάση της μόνιμης ανακατασκευής* κατά την οποία καλή οργάνωση και εμπειρία απαιτούνται για τη διαχείριση των κονδυλίων που προβλέπεται να αφιερωθούν για τα έργα ανακατασκευής.

Καταφύγια

Μετά από μια καταστροφή, τρεις είναι οι πιθανές κύριες μορφές των οικιστικών συνθηκών που επικρατούν:

- ☐ οι οικίες μπορεί να παρέμειναν βιώσιμες,
- ☐ μπορεί να χρειάζεται προσωρινή στέγαση των θυμάτων μέχρι να ολοκληρωθούν οι επισκευές των οικιών,
- ☐ οι επισκευές μπορεί να προχωρούν με γρήγορους ρυθμούς, έτσι ώστε να μην αναγκαία η παροχή καταφυγίων.

Κατά τη δράση ενός καταστροφικού φυσικού φαινομένου, η μαζική εκκένωση των κατεστραμμένων κτιρίων είναι ίσως ο μόνος τρόπος για τη διασφάλιση της δημόσιας ασφάλειας. Αμέσως μετά εμφανίζεται το πρόβλημα της παροχής στέγης στους πληγέντες για το οποίο προτείνονται διάφορες λύσεις όπως η στέγαση σε ξενοδοχεία, τροχόσπιτα, εξοχικές κατοικίες, δημόσια κτίρια (σχολεία, γραφεία, κλπ.), ακόμα και σε πλοία και τρένα. Μερικοί επιζώντες θα μετακομίσουν μακριά από τη ζώνη κινδύνου ενώ άλλοι θα βρουν στέγη σε συγγενείς των οποίων οι οικίες δεν καταστράφηκαν.

Στις αναπτυσσόμενες χώρες, οι κάτοικοι των οποίων τα σπίτια καταστράφηκαν από κάποιο φυσικό φαινόμενο καταφεύγουν, κατά σειρά προτίμησης, σε: συγγενικά ή φιλικά σπίτια, αυτοσχέδια καταφύγια, δημόσια κτίρια, επίσημα καταφύγια.

Στις αναπτυγμένες βιομηχανικές χώρες, μετά από μια φυσική καταστροφή, προκατασκευασμένα οικήματα, εμβადού περίπου 40 m², προσφέρονται στους άστεγους. Οι κατασκευές αυτές εύκολα μεταφέρονται με φορτηγά στις περιοχές όπου είναι απαραίτητες. Συνήθως απαιτείται η κατασκευή μιας βάσης για την απόθεση της κατασκευής ενώ οι παροχές ηλεκτρικού, υγραερίου, νερού, κλπ. γίνονται επίσης πολύ εύκολα.

Διαδικασίες ανακατασκευής

Οι διαδικασίες ανακατασκευής τυπικά ολοκληρώνονται σε τέσσερα στάδια:

- ☐ την περίοδο έκτακτης ανάγκης,
- ☐ τη φάση αποκατάστασης,
- ☐ την περίοδο ανακατασκευής και αντικατάστασης και
- ☐ την περίοδο αναπτυξιακής ανακατασκευής.

Κατά το πρώτο στάδιο, την *περίοδο έκτακτης ανάγκης*, το σχέδιο για τις καταστροφές βρίσκεται σε εφαρμογή, ενώ λαμβάνουν χώρα επείγουσες επιχειρήσεις όπως οι σωστικές. Οι φυσιολογικές κοινωνικές και οικονομικές δραστηριότητες παραγκωνίζονται ή τροποποιούνται σφοδρά εφόσον το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στα διάφορα ατυχήματα, στους επιζώντες και στις καταστροφές. Ο καθαρισμός των εθνικών οδικών αρτηριών από συντρίμια και μπάζα από τις καταστροφές είναι αναγκαίος ακόμα περισσότερο όταν αυτά εμποδίζουν τα σωστικά συνεργεία. Η περίοδος έκτακτης ανάγκης μπορεί να διαρκέσει από μερικές ημέρες μέχρι και εβδομάδες ανάλογα με τον τύπο και το μέγεθος της καταστροφής καθώς και την ετοιμότητα και την ικανότητα απόκρισης από την τοπική κοινωνία. Η περίοδος αυτή ολοκληρώνεται, όταν η βασική πολιτειακή δομή και η λειτουργία όλων των υπηρεσιών αποκατασταθεί.

Διαδικασίες ανακατασκευής

Η περίοδος αποκατάστασης χαρακτηρίζεται από επιδιορθώσεις σε εμπορικές, βιομηχανικές και οικιστικές μονάδες ενώ τα κτίρια που έχουν χαρακτηριστεί ως ακατοίκητα κατεδαφίζονται. Οι επιζώντες που κατά την περίοδο έκτακτης ανάγκης ακολούθησαν το σχέδιο εκκένωσης και εγκατέλειψαν την περιοχή, επιστρέφουν κατά το στάδιο αυτό. Στις αναπτυγμένες χώρες η φάση αυτή διαρκεί λίγους μόλις μήνες (δύο μήνες διήρκεσε στην Αλάσκα το 1964, εννέα μήνες στην Νικαράγουα το 1972 και τρεις μήνες στο Kobe το 1995)

Κατά την περίοδο ανακατασκευής - αντικατάστασης το μεγαλύτερο μέρος των ανακατασκευών και επιδιορθώσεων έχει ήδη πραγματοποιηθεί, ενώ η οικονομία επανέρχεται στα κανονικά επίπεδα, όπως ήταν δηλαδή πριν από την καταστροφή. Η περίοδος αυτή διαρκεί μερικά χρόνια και ολοκληρώνεται όταν ολόκληρος ο πληθυσμός επανέλθει στα προηγούμενα επίπεδα ανάπτυξης.

Τέλος, κατά την περίοδο της αναπτυξιακής ανακατασκευής δρομολογούνται αναπτυξιακά έργα που σκοπό έχουν όχι μόνο την αποκατάσταση από την καταστροφή αλλά και τη γενικότερη θωράκιση του κοινωνικού συνόλου απέναντι σε ένα πιθανό μελλοντικό καταστροφικό γεγονός.

Για το σχεδιασμό και τις διάφορες κοινωνικές παροχές χρησιμοποιείται επίσης η διάκριση σε περιόδους που έχει προταθεί από την UNDR0:

- ☐ η περίοδος πριν από την καταστροφή,
- ☐ η αμέσως επακόλουθη περίοδος αποκατάστασης (μέχρι την 5η ημέρα μετά το γεγονός),
- ☐ η περίοδος επανακατοίκησης (από την 5η ημέρα μέχρι κάποιους μήνες μετά το γεγονός),
- ☐ η περίοδος ανακατασκευής (3 μήνες μετά το γεγονός).

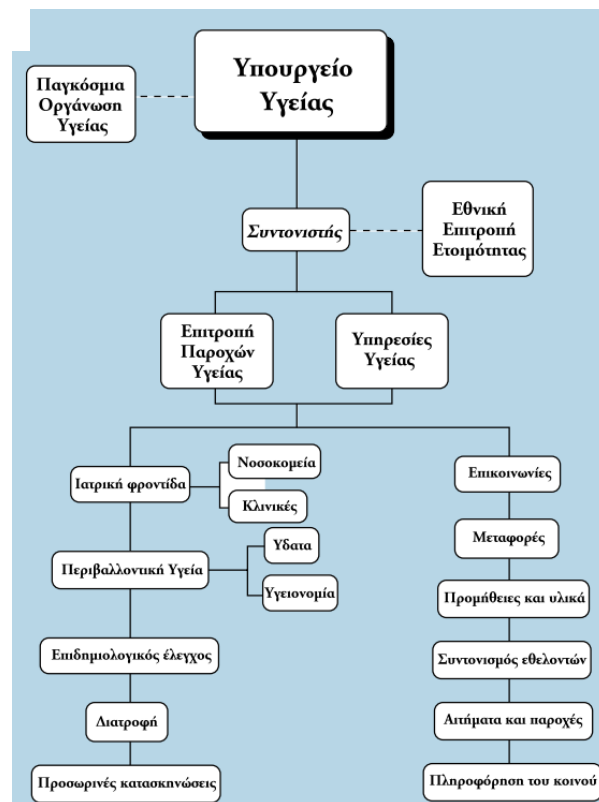
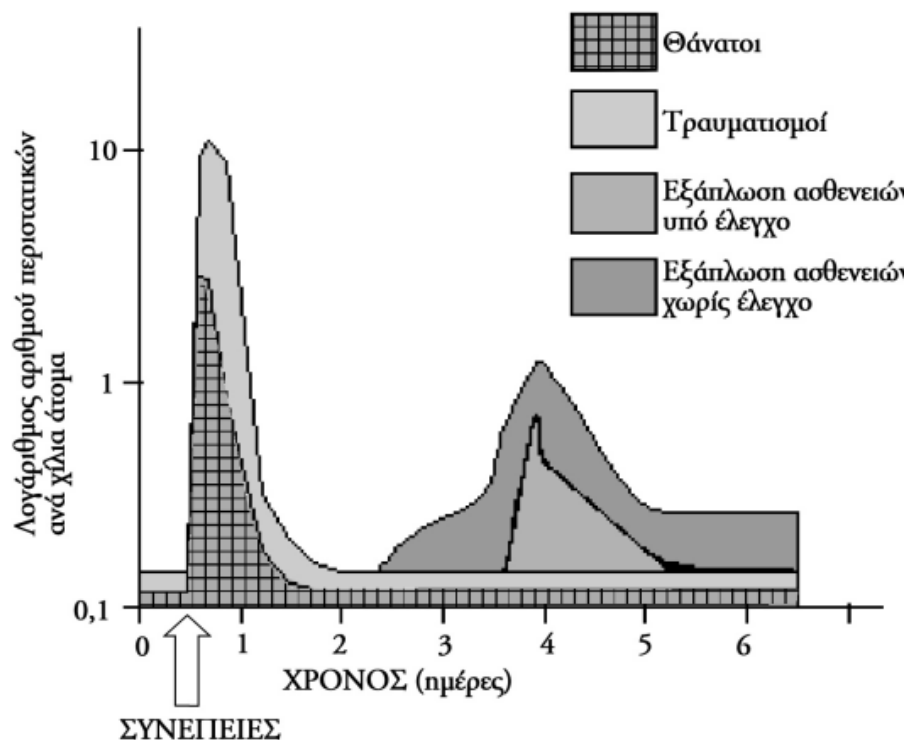
Διαχείριση ΦΚ: Ιατρικός Σχεδιασμός

Οι ανάγκες που παρουσιάζονται στον τομέα της υγείας μετά από μια καταστροφή περιλαμβάνουν:

- ☐ τη συγκέντρωση και ταφή των πτωμάτων,
- ☐ την αναζήτηση, διάσωση και φροντίδα των σοβαρά τραυματισμένων,
- ☐ την παρακολούθηση και τον έλεγχο της εξάπλωσης των μεταδοτικών ασθενειών,
- ☐ τη σίτιση, στέγαση και φροντίδα των άστεγων πληθυσμών,
- ☐ και τέλος, σαν επιστέγασμα της όλης προσπάθειας ανάκαμψης από την καταστροφή, τον υπολογισμό των μετακινήσεων των πληθυσμών με σκοπό την εκτίμηση του αριθμού των ατόμων που χρειάζονται βοήθεια και προσοχή.

Ιατρικός σχεδιασμός

Μεγάλη σημασία πρέπει επίσης να δοθεί αμέσως μετά την καταστροφή στον καθορισμό της λειτουργικότητας των νοσοκομείων και των ιατρικών υπηρεσιών γενικώς στην περιοχή της καταστροφής. Στην εικόνα 17.1 παρουσιάζεται η δομή των επιχειρησιακών μονάδων σε μια τυπική περίπτωση έκτακτης ανάγκης μετά από μια καταστροφή. Η εμπειρία όμως που προέρχεται από τις προηγμένες χώρες για τις περιπτώσεις ιατρικού σχεδιασμού δείχνει ότι συχνά οι ενέργειες άμεσης βοήθειας γίνονται ανεξάρτητα από τις υπόλοιπες που αφορούν στην καταστροφή και συνήθως από σώματα όπως η αστυνομία ή η πυροσβεστική. Σε αυτή την περίπτωση, η πληροφόρηση και οι διάφορες πηγές βοήθειας κρίνονται συνήθως ανεπαρκείς. Για το λόγο αυτό, η συνιστώσα της ιατρικής ετοιμότητας σε μια καταστροφή θα πρέπει να αποτελεί τη συνισταμένη των προσπαθειών σε ένα ευρύ σχέδιο.

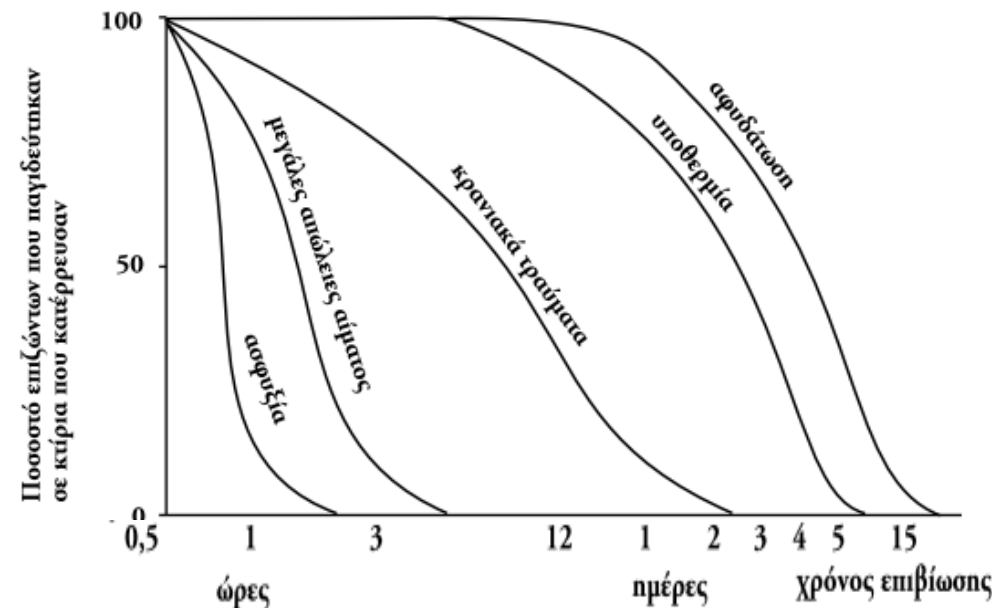
Ιατρικός σχεδιασμός: Χρονικές περίοδοι

Η περίοδος επίδρασης από μια καταστροφή ποικίλλει σε διάρκεια ανάλογα με τη φύση των γεωφυσικών παραγόντων που προκάλεσαν την καταστροφή. Σε γεγονότα πολύ απότομα και ξαφνικά ή μεγάλης έντασης, πολλές πηγές ιατρικών παροχών καταργούνται και δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν, ενώ σύμφωνα με τη διεθνή εμπειρία, στους σεισμούς μεγάλου μεγέθους τα νοσοκομεία είναι πολλές φορές αυτά τα κτίρια που πρώτα ή ανάμεσα στα πρώτα καταρρέουν ή υφίστανται τις σοβαρότερες βλάβες (Εικ. 17.4).

Η περίοδος άμεσης επέμβασης - απομόνωσης χαρακτηρίζεται και καθορίζεται από το βαθμό στον οποίο μια κοινότητα μπορεί από μόνη της να καλύψει τις ανάγκες της αφού αποτελεί και τη μόνη πηγή παροχών και αποκατάστασης βλαβών. Το υφιστάμενο ανθρώπινο δυναμικό και οι προμήθειες θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν στις ιατρικές επιχειρήσεις μέχρις ότου οργανωμένες ιατρικές μονάδες και μεγάλες ποσότητες προμηθειών και ιατρικών υλικών φθάσουν στην πληγείσα περιοχή από τις διάφορες πηγές εξωτερικής βοήθειας.

Η περίοδος επανακατοίκησης περιλαμβάνει διάφορες τυπικές δραστηριότητες όπως η επιστροφή του ιατρικού προσωπικού στα νοσοκομεία - αφού βέβαια έχει διασφαλιστεί η υγεία των οικογενειών τους και των προσωπικών τους αγαθών - η επανακατοίκηση και επαναχρησιμοποίηση των νοσοκομείων και των κλινικών που είχαν υποστεί βλάβες καθώς και ο εφοδιασμός τους με ιατρικές προμήθειες. Δυστυχώς, είναι παγκόσμιο φαινόμενο η εκμετάλλευση των φυσικών καταστροφών από διάφορες εταιρίες φαρμάκων και ιατρικού εξοπλισμού οι οποίες δράττονται της ευκαιρίας και διοχετεύουν στην αγορά ακατάλληλα φάρμακα και υλικά στο όνομα της “βοήθειας”. Στις πιο συνήθεις περιπτώσεις φυσικών καταστροφών σπάνια χρησιμοποιούνται περισσότεροι από 10 τόνοι ιατρικών προμηθειών, αν και έχουν παρατηρηθεί και περιπτώσεις, όπου στην πληγείσα περιοχή συγκεντρώθηκαν ποσότητες δώδεκα φορές μεγαλύτερες.

Χρόνος επιβίωσης

Κατά την κατάρρευση των κτιρίων, οι κάτοικοι μπορεί να συνθλιβούν από αντικείμενα ή τμήματα της οικοδομής που καταρρέει, ενώ συχνοί είναι οι τραυματισμοί στο θώρακα και στο κρανίο. Περισσότεροι από τους μισούς ανθρώπους που τραυματίζονται στο κρανίο πεθαίνουν μέσα σε 24 ώρες από τον τραυματισμό, ενώ οι ανοιχτές πληγές και οι εσωτερικές αιμορραγίες μπορεί να αποβούν μοιραίες για τον τραυματία αν δεν του παρασχεθεί άμεσα βοήθεια και ιατρική περίθαλψη.

Σύμφωνα με ορισμένους ερευνητές, η παγίδευση των ατόμων κάτω από σωρούς ερειπίων αυξάνει την πιθανότητα τραυματισμού τους στο πενταπλάσιο της αρχικής, ενώ στα παγιδευμένα άτομα παρεμποδίζεται η αναπνοή από τη μεγάλη πίεση που τους ασκείται στο στήθος προκαλώντας έτσι ασφυξία, η οποία άλλωστε μπορεί να προκληθεί και από τις μεγάλες ποσότητες σκόνης που συσσωρεύονται από την κατάρρευση των κτιρίων.

Σε 2-6 ώρες μετά από ένα σεισμό λιγότεροι από τους μισούς ανθρώπους που έχουν παγιδευτεί κάτω από σωρούς ερειπίων είναι πιθανό να επιζούν. Ακόμα και αυτοί που δεν πεθαίνουν λόγω των τραυμάτων τους μπορεί να πεθάνουν από το σοκ ή από υποθερμία αφού περάσουν 48 ώρες (οι περιπτώσεις των “θαυματουργών” διασώσεων από τα οργανωμένα σωστικά συνεργεία παγιδευμένων ατόμων πολλές ώρες μετά από ένα σεισμό είναι πράγματι πολύ σπάνιες). Ακόμα και άτομα που είναι μεν παγιδευμένα κάτω από ερείπια αλλά δεν έχουν τραυματιστεί μπορεί να πεθάνουν από αφυδάτωση. Τα θύματα που έχουν τραυματιστεί θα πρέπει να κρατηθούν ζεστά και ακίνητα, κάτι βέβαια που είναι αδύνατο να γίνει μέσα στα ερείπια. Επιπλέον, τα ηλικιωμένα άτομα, ασθενείς ή άτομα με ειδικές ανάγκες είναι λιγότερο πιθανό να καταφέρουν να επιζήσουν κάτω από τέτοιες συνθήκες από κάποια νεότερα και υγιή.

Κοινωνιολογία των καταστροφών (ii)

Οι καταστροφές ενοποιούν τις κοινωνίες. Κατά τη διάρκεια της περιόδου έκτακτης ανάγκης που ακολουθεί ένα καταστροφικό γεγονός, οι επιζώντες συνήθως δεν εγκαταλείπουν την περιοχή αλλά αντίθετα μεγάλες ομάδες ανθρώπων και τεράστιες ποσότητες προμηθειών - οι οποίες συχνά είναι άχρηστες ή δεν έχουν καν ζητηθεί - συγκεντρώνονται στην πληγείσα περιοχή ως “αντίδραση κοινωνικής σύγκλισης - συμπαράστασης”. Τα άτομα που καταφθάνουν στην περιοχή έχουν ταξινομηθεί σε πέντε ομάδες:

- ☐ κάτοικοι της περιοχής που επιστρέφουν,
- ☐ ανήσυχοι συγγενείς,
- ☐ εθελοντές και μέλη των συνεργείων παροχής βοήθειας,
- ☐ περίεργοι,
- ☐ άτομα που διαβλέπουν κέρδος από την καταστροφή.

Τα ανθρώπινα όντα στα πλαίσια μιας οργανωμένης κοινότητας σχετίζονται μεταξύ τους από κοινωνικής και οικονομικής άποψης με διάφορους τρόπους που απαρτίζουν τις τέσσερις βασικές κοινωνικές λειτουργίες:

- ☐ παραγωγή, διανομή και κατανάλωση,
- ☐ κοινωνικοποίηση και κοινωνική συμμετοχή,
- ☐ κοινωνικός έλεγχος (νόμοι, κανονισμοί),
- ☐ αμοιβαία υποστήριξη (ομάδες, οικογένειες, κλπ).

Κοινωνιολογία των καταστροφών

Και οι τέσσερις βασικές κοινωνικές λειτουργίες που προαναφέρθηκαν υφίστανται αλλαγές κατά τη διάρκεια της περιόδου έκτακτης ανάγκης που ακολουθεί μια φυσική καταστροφή:

□ Η λειτουργία της παραγωγής - διανομής - κατανάλωσης αλλάζει δραστικά. Οι κοινωνικοί πόροι προσωρινά αντικαθιστούν το σύστημα της αγοράς που βασίζεται στο κέρδος από την πώληση αγαθών, λόγω της υφιστάμενης ανάγκης για παροχή των βασικών εφοδίων όπως τροφή, ιματισμός και στέγη στα θύματα της καταστροφής. Η λειτουργία των μονάδων παραγωγής και διανομής που έχουν καταστραφεί ή έχουν υποστεί ζημιές ή παράγουν αγαθά και υπηρεσίες που είναι ακατάλληλες για την κάλυψη των συγκεκριμένων αναγκών που προέκυψαν, σταματά προσωρινά μέχρι να ολοκληρωθούν τα έργα αποκατάστασης.

□ Η κοινωνική συμμετοχή ενδυναμώνεται, αφού η καταστροφή θέτει νέους στόχους και τα τυπικά όρια μεταξύ των διαφόρων κοινωνικών ομάδων προσωρινά απομακρύνονται. Κατά τη διάρκεια της περιόδου έκτακτης ανάγκης που ακολουθεί την καταστροφή, η ίδια η καταστροφή ισοπεδώνει τις κοινωνικές αντιπαράθεσεις, αφού όλες οι κοινωνικές ομάδες υφίστανται τον ίδιο κίνδυνο και όλες συμμετέχουν στις προσπάθειες και στις εργασίες αποκατάστασης.

Κοινωνιολογία των καταστροφών (iii)

- Στον κοινωνικό έλεγχο επέρχεται αλλαγή προτεραιοτήτων. Κατά τη διάρκεια της περιόδου ανάγκης πολλοί νόμοι και κανονισμοί που σε άλλη περίπτωση θα ήταν αναγκαίοι για τη διασφάλιση της τάξης και της δομής, τώρα παραμερίζονται. Αντίθετα, δίνεται έμφαση στα θέματα της ασφάλειας και του ελέγχου της κατάστασης. Ταυτόχρονα όμως είναι αναγκαία η ύπαρξη κανονισμών που αφορούν την πρόσβαση ή όχι σε ορισμένες περιοχές υψηλού κινδύνου. Παρόλο που η αντιμετώπιση των περιπτώσεων φόνων ή πιθανών αυτοκτονιών συμπεριλαμβάνεται στις διαδικασίες αποκατάστασης, πολύ λίγα είναι τα στοιχεία που αποδεικνύουν κάποια σχέση μεταξύ των κατατροφικών φαινομένων και αυτού του είδους την κοινωνική συμπεριφορά.
- Τέλος, η αμοιβαία υποσιρίξη αποτελεί άμεση προτεραιότητα μετά από μια καταστροφή και έτσι τόσο οι επιζώντες όσο και τα μέλη των συνεργείων διάσωσης και αποκατάστασης δείχνουν αξιοσημείωτο αλτρουιστικό ενδιαφέρον για τη βιωσιμότητα των θυμάτων αλλά και την αποκατάσταση του κοινωνικού ιστού γενικότερα.

ΦΚ & αντιπαραθέσεις

Εξί είναι οι πιθανοί λόγοι για τους οποίους οι κοινωνικές αντιπαραθέσεις αμβλύνονται αμέσως μετά την εκδήλωση μιας φυσικής καταστροφής:

- ☐ Η καταστροφή αποτελεί μια εξωγενή απειλή και έτσι δεν εντείνει την κοινωνική διάσπαση.
- ☐ Η απειλή δεν είναι αμφιλεγόμενη αλλά απόλυτα σαφής καθώς τα σημεία της καταστροφής είναι απόλυτα ορατά και κατανοητά.
- ☐ Υψηλή αξία δίνεται στα κοινοτικά συμφέροντα και χαμηλή στα προσωπικά.
- ☐ Η άμεση και επιτακτική ανάγκη επίλυσης των προβλημάτων που προκάλεσε η καταστροφή αποσπά την προσοχή από άλλα ατομικά προβλήματα και αντιπαραθέσεις.
- ☐ Η σπουδαιότητα των συνεπειών της καταστροφής αμβλύνει την τάση επαναφοράς αντιπαραθέσεων του παρελθόντος αλλά αποτρέπει και τη δημιουργία νέων, ενώ δυναμώνει την κοινωνική ταυτότητα.
- ☐ Τέλος, σε βραχεία κλίμακα, οι καταστροφές πλήττουν εξίσου τους πλούσιους και τους φτωχούς, τόσο τους δυνατούς όσο και τους αδύναμους. Δρούν έτσι σαν κοινωνικοί ισοπεδωτές αν και οι συνεπειές τους μακροπρόθεσμα είναι ακριβώς οι αντίθετες.

Ετσι λοιπόν, οι κοινωνικές διαφορές παραμερίζονται και οι κοινωνικές αντιπαραθέσεις μένουν σε εκκρεμότητα κατά την περίοδο έκτακτης ανάγκης μετά από μια καταστροφή. Πολλοί όμως είναι οι παράγοντες που οδηγούν στην εκ νέου εντατικοποίηση των αντιπαραθέσεων αμέσως μετά τον τερματισμό της περιόδου έκτακτης ανάγκης και την “αποκατάσταση” της κοινωνικής δομής. Μερικοί από τους παράγοντες αυτούς είναι:

- ☐ η ελάττωση του κοινωνικού ελέγχου και της κοινωνικής συμμετοχής,
- ☐ η κατάρτιση των παραδοσιακών κοινωνικών ομάδων,
- ☐ η εξασθένιση του συστήματος των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων,
- ☐ οι φυλετικές και ιδεολογικές διακρίσεις στην κατανομή των παροχών βοήθειας και αποκατάστασης.

Ψυχολογικά τραύματα ΦΚ

Τα ψυχολογικά τραύματα που προκαλεί μια καταστροφή μπορούν να διαχωριστούν σε *πρωτογενή* και *δευτερογενή* ψυχολογικά τραύματα. Τα πρώτα αφορούν την άμεση εμπειρία και επαφή του θύματος με την καταστροφή, ενώ τα δεύτερα προκαλούνται από μαρτυρίες τρίτων και παρατηρούνται σε άτομα που δεν έχουν άμεση επαφή. Ο βαθμός της ψυχολογικής φόρτισης είναι βέβαια μικρότερος στις περιπτώσεις των δευτερογενών τραυμάτων και επομένως ο αριθμός των ατόμων που χρήζουν βοήθειας είναι μικρότερος. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί ότι τα ψυχολογικά θύματα των καταστροφών δύσκολα καταφεύγουν στους ειδικούς για βοήθεια σχετικά με την ψυχική τους υγεία, καθώς θεωρούν την αδυναμία τους ως *κοινωνικό στίγμα*.

Οι επιζώντες μιας καταστροφής ταξινομούνται σε τέσσερις κατηγορίες ανάλογα με το βαθμό ανάμειξης και επαφής τους με την καταστροφή:

- ☐ *Θύματα του φαινομένου* είναι εκείνα των οποίων η ψυχολογική διαταραχή οφείλεται σε άμεση και προσωπική επαφή και εμπειρία της καταστροφής ως άμεσα θύματα.
- ☐ Τα *θύματα του μεγέθους της καταστροφής* είναι εκείνα που αποκτούν εμπειρία της τραγικότητας του φαινομένου μέσω της προσωπικής επαφής με την κατάσταση έκτακτης ανάγκης χωρίς όμως να έχουν βιώσει το ίδιο το γεγονός.
- ☐ Τα *θύματα από την περιφέρεια* είναι αυτά που βιώνουν την καταστροφή μέσω κάποιων συγγενικών ή φιλικών τους προσώπων που υπέστησαν απώλειες, τραυματισμούς ή και θανάτους. Τα θύματα αυτά υποφέρουν από θλίψη για την παρούσα κατάσταση και από αγωνία για το μέλλον.
- ☐ Τέλος, τα *θύματα εισόδου* αντιδρούν ψυχολογικά στο θάνατο και τις απώλειες που αντικρίζουν φθάνοντας στην περιοχή της καταστροφής κατά την περίοδο έκτακτης ανάγκης.

Προβλήματα ψυχικής υγείας επιζώντων

Προσχολική ηλικία	Σχολική ηλικία	Προεφηβική και εφηβική ηλικία	Ενήλικες	Ηλικιωμένοι
Σύγχυση	Σύγχυση	Επιθετική συμπεριφορά	Θυμός	Επιταχυνόμενη φυσική εξασθένιση
Κλάμα	Κατάθλιψη	Αλλαγή της συμπεριφοράς και της παρουσίας σε φιλικά και οικεία περιβάλλοντα	Απώλεια όρεξης	Ταραχή ή θυμός Απάθεια Σύγχυση
Φόβος εγκατάλειψης ή φόβος των αγνώστων ατόμων	Φόβος για την προσωπική ασφάλεια Εριστικότητα	Σύγχυση	Απώλεια ενδιαφέροντος για τις καθημερινές δραστηριότητες	Κατάθλιψη και απομόνωση
Ακινησία Ευαισθησία	Πονοκέφαλοι Διάφορες φυσικές διαταραχές	Πονοκέφαλοι Διάφορες φυσικές διαταραχές	Ψυχοσωματικά προβλήματα όπως στομαχικές διαταραχές και προβλήματα καρδιάς	Απώλεια ικανότητας προσανατολισμού
Ακράτεια	Αδυναμία συγκέντρωσης	Διστακτική παρουσία	Προβλήματα ύπνου	Αύξηση της συχνότητας των σωματικών ενοχλήσεων
Θηλασμός αντίχειρα	Διστακτική παρουσία Απουσία	Απουσία Απομόνωση	Απόσυρση από την ενεργό δράση, υποψία ή ευαισθησία	Ευαισθησία- ευθιξία Υποψία Απώλεια μνήμης

Ψυχολογικές συνέπειες ΦΚ

Σε γενικές γραμμές, τα σοβαρά ψυχολογικά προβλήματα που συνεπάγονται μιας φυσικής καταστροφής, μπορούν να ταξινομηθούν σε οξύ άγχος, οξεία ψύχωση, διανοητική καθυστέρηση και ό,τι συνεπάγεται από τους τραυματισμούς στο κεφάλι. Κάθε ένα από τα παραπάνω συνοδεύεται από μια διαφορετική ομάδα χαρακτηριστικών συμπτωμάτων:

- ☐ Τα θύματα που υποφέρουν από *οξύ άγχος* εμφανίζουν απώλεια μνήμης, γνώσεων και προσανατολισμού. Αντιμετωπίζουν δυσκολία στη λήψη αποφάσεων, ενώ υποφέρουν από επιπέδωση των συναισθημάτων τους. Αυτά είναι τα συμπτώματα της *μετα-τραυματικής αταξίας από άγχος*.
- ☐ Τα θύματα που υποφέρουν από *οξεία ψύχωση* παρουσιάζουν επίσης φαινόμενα κατάθλιψης και απάθειας. Μπορεί επίσης κατά καιρούς να περάσουν φάσεις περίεργου σκεπτικισμού και ενεργητικότητας ή αντικοινωνικής συμπεριφοράς.
- ☐ Τα συμπτώματα από *τραυματισμούς στο κεφάλι* μπορεί μερικές φορές να είναι όμοια με αυτά της ψύχωσης αλλά μια καλή διάγνωση θα δείξει ότι στην περίπτωση της ψύχωσης λείπει η καλή ψυχολογική οργάνωση και σταθερότητα.

- ☐ Τα θύματα που υποφέρουν από *διανοητική καθυστέρηση* χαρακτηρίζονται από νηπιακή ομιλία και συμπεριφορά και αντιδρούν στην καταστροφή με ανοργάνωτη και χωρίς προσανατολισμό συμπεριφορά.

Το άγχος τείνει να γίνει η πλέον συνήθης και περισσότερο διαδεδομένη ψυχολογικά κλινική κατάσταση. Το άγχος ορίστηκε ως “αλλοιωμένη κατάσταση ενός οργανισμού η οποία οφείλεται στα ψυχολογικά, κοινωνικά, μορφωτικά ή φυσικά περιβάλλοντα και έχει πολύ βλαβερές φυσικές ή ψυχολογικές επιπτώσεις σε ορισμένα άτομα”. Οι συνήθεις πηγές άγχους είναι:

- ☐ η ατομική βιολογική κράση ή τα ψυχολογικά χαρακτηριστικά,
- ☐ το ατομικό μορφωτικό επίπεδο,
- ☐ οι διαπροσωπικές σχέσεις,
- ☐ η κοινωνική δομή,
- ☐ το γεωφυσικό περιβάλλον.

Το «σύνδρομο της καταστροφής»

Το “σύνδρομο της καταστροφής” αποτελεί ένα πρότυπο αμυντικής συμπεριφοράς ψυχολογικά καθοριζόμενο. Εντοπίζεται σε θύματα τα οποία δεν έχουν υποστεί σοβαρό σωματικό τραυματισμό και αποτελείται από τέσσερα στάδια:

- Στο πρώτο στάδιο, το θύμα είναι συγχυσμένο, κατάπληκτο, παθητικό, δυσκίνητο και χωρίς στόχους. Η διάρκεια αυτού του σταδίου ποικίλλει από λίγα λεπτά μέχρι ώρες ή και ημέρες ανάλογα με το χαρακτήρα του θύματος και τη σοβαρότητα του σοκ από το σωματικό τραυματισμό.
- Στο δεύτερο στάδιο, το θύμα παρουσιάζει έντονο αλτρουισμό, ευγνωμοσύνη για τη βοήθεια που του παρέχεται, αγωνία και ανησυχία για την τύχη των υπολοίπων μελών της οικογένειάς του. Το ενδιαφέρον για τις προσωπικές απώλειες ελαχιστοποιείται και το θύμα συγκεντρώνει κύρια το ενδιαφέρον του στην τύχη της οικογένειας και της κοινότητας. Το στάδιο αυτό διαρκεί μερικές ημέρες.

- Στο τρίτο στάδιο, χαρακτηρίζεται από μια μέση κατάσταση ευφορίας και ενθουσιώδους συμμετοχής στις εργασίες επισκευής και επανακατοίκησης. Το στάδιο αυτό μοιάζει με την αναγέννηση του συντροφικού πνεύματος και του αλτρουισμού και διαρκεί μερικές εβδομάδες.

- Στο τέταρτο στάδιο, η ευφορία εξανεμίζεται και το θύμα επιστρέφει στην συνήθη του συμπεριφορά. Εκφράζει κριτική και παράπονα ενώ είναι ενήμερο για τα μακράς διάρκειας προβλήματα που προκάλεσε η καταστροφή. Στο στάδιο αυτό τα θύματα μπορεί να επανέλθουν αρκετές εβδομάδες μετά την καταστροφή.

Το “σύνδρομο της καταστροφής” εμφανίζεται όταν το φαινόμενο είναι απότομο και απρόσμενο, όταν καταστρέφει μεγάλο μέρος του φυσικού και του πολιτιστικού περιβάλλοντος και προκαλεί πολλούς θανάτους ή τραυματισμούς και ιδιαίτερα όταν το θύμα δεν είναι προετοιμασμένο να δεχτεί τις συνέπειες της καταστροφής. Όσο πιο απότομο, απρόσμενο και καταστροφικό είναι το φαινόμενο και όσο πιο απροετοίμαστο είναι το θύμα, τόσο εντονότερο είναι το σύνδρομο.

Κλιμάκια βοήθειας: ειδική κατηγορία ψυχολογικών θυμάτων

Οι εθελοντές που καταφθάνουν στην περιοχή της καταστροφής για να προσφέρουν τη βοήθειά τους, είναι πολύ πιθανό να αντιμετωπίσουν καταστάσεις πέρα από ό,τι είχαν φανταστεί. Σε πολλούς τότε αναπτύσσεται το *κόμπλεξ Magna Mater* με το οποίο το θύμα προσπαθεί να θεωρήσει εκείνη τη στιγμή όλα τα προβλήματα σαν προσωπικά του, γεγονός που γρήγορα το οδηγεί σε κούραση και απελπισία. Άλλοι πάλι αναπτύσσουν αισθήματα παντοδυναμίας, το λεγόμενο *κόμπλεξ του Ιεχωβά*, αισθανόμενοι ότι μπορούν να επιλύσουν όλα τα προβλήματα πράγμα φυσικά αδύνατο.

Οι επαγγελματίες - μέλη των κλιμακίων βοήθειας αντιμετωπίζουν την κατάσταση πολύ καλύτερα από τους εθελοντές. Παρόλα αυτά όμως και οι επαγγελματίες που θα βρεθούν στην πρώτη γραμμή του αγώνα για τη διάσωση των θυμάτων μιας καταστροφής μπορεί να εμφανίσουν τα ίδια συμπτώματα ψυχολογικής επιβάρυνσης όπως και οι εθελοντές. Μια κύρια πηγή ψυχολογικής πίεσης εντοπίζεται στις συνθήκες της εργασίας τους, συμπεριλαμβανομένης της πιθανότητας προσωπικού τραυματισμού ή τραυματισμού φιλικών προσώπων, ή ακόμα και της θέας μαζικών θανάτων, τραυματισμών και καταστροφών.

Η αντοχή στην ψυχολογική πίεση αποκτάται με την εξάσκηση και την εμπειρία η οποία με τη σειρά της αποκτάται από τη συμμετοχή και την ενεργό δράση σε περιόδους έκτακτης ανάγκης. Κατά τη διάρκεια της επιχείρησης παροχής βοήθειας από τα μέλη των συνεργείων, τα προβλήματα μπορεί να αποφευχθούν με τη σωστή πληροφόρηση, την αντικατάσταση των μελών που παρουσιάζουν σημάδια κόπωσης ή ψυχολογικής φόρτισης καθώς και την κυκλική εναλλαγή των μελών στις θέσεις χαμηλής και υψηλής ψυχολογικής φόρτισης. Μετά το πέρας των εργασιών, η φόρτιση εξαφανίζεται με τη συγκέντρωση των μελών των συνεργείων και την παρότρυνσή τους για ανταλλαγή εμπειριών καθώς και με την ηθική επιβράβευση του έργου τους.

Ψυχιατρική βοήθεια στις ΦΚ

Συνοψίζοντας, θεωρείται μάλλον απίθανη η εμφάνιση κρουσμάτων κάποιας οξείας μορφής ψυχοπαθολογικής ασθένειας, ενώ αντίθετα το φαινόμενο της κατάθλιψης είναι πολύ συχνό. Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, η κατάθλιψη εμφανίζεται αμέσως μετά την καταστροφή, ενώ πολύ λίγες είναι οι περιπτώσεις που τα θύματα εμφανίζουν κατάθλιψη αργότερα. Τα συμπτώματα της κατάθλιψης είναι εντονότερα στα θύματα που έχουν υποστεί ισχυρούς τραυματισμούς, στα άτομα που και πριν από την καταστροφή παρουσίαζαν κάποια ψυχολογική διαταραχή, στους επιζώντες με χαμηλό κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο, σε εκείνους που αντιμετωπίζουν πολυάριθμα προβλήματα και στα άτομα των οποίων οι οικονομικοί πόροι είναι πολύ περιορισμένοι. Σοκ, μούδιασμα, ανησυχία, αίσθηση ενοχής, απώλεια της όρεξης, διαταραχές στον ύπνο αλλά ακόμα και φυσική εξασθένηση ή θάνατος είναι πιθανό να συνοδεύουν την κατάθλιψη.

Τα ψυχολογικά θύματα των καταστροφών δημιουργούν δύο είδη πρακτικών προβλημάτων. Μερικά από τα θύματα έχουν ανάγκη καθοδήγησης και προστασίας ενώ άλλα εκδηλώνουν μια εντελώς αντικοινωνική συμπεριφορά, η οποία, για το καλό του συνόλου, θα πρέπει να απομονωθεί. Η δεύτερη κατηγορία αναγκάζει τους ψυχιάτρους υπαίθρου να προχωρήσουν με πολύ γοργούς ρυθμούς τη διάγνωσή τους για τον εντοπισμό αυτών των περιπτώσεων. Τα άτομα που αντιδρούν στους κανόνες και τα προγράμματα, που αποτελούν ταραχοποιά στοιχεία ή επιδίδονται σε μικροκλοπές είναι πιθανότατα άτομα με κάποια ψυχοπαθολογική διαταραχή, αλλά χωρίς μια σχετική άνεση χρόνου είναι πολύ δύσκολο για τους ψυχιάτρους ο εντοπισμός των συναισθηματικών αιτιών αυτής της συμπεριφοράς.

Βιβλιογραφία

- ✓ Σαββαΐδης Π., «διαδικτυακά Συστήματα Διαχείρισης Φυσικών Καταστροφών», Σημειώσεις ΠΜΣ «Προστασία Περιβάλλοντος & Βιώσιμη Ανάπτυξη», ΑΠΘ, (2008)
- ✓ Θεοχάρης Μενέλαος – Μυριούνης Χρήστος, Φυσικοί και Περιβαλλοντικοί Κίνδυνοι, Έκδοση: 1.0 Άρτα, (2015)
- ✓ Λεκκας, Ε. Φυσικές και Τεχνολογικές Καταστροφές, Λεκκας, Ε, Αθηνά, (2000)